

ОБНОВА ЦРКВЕ
СВ. СПАС

ЛАСТВА ГРБАДСКА 2009 ГОД

ПРЕДГОВОР

Идеју за писање ове књижице дао је дипл.инг Милаан Очинић. На једном од састанака Мјесног црквеног одбора предлог је прихваћен и одмах се отпочело са реализацијом. Уложили смо знатан напор и то првенствено због чињенице да се радило о послу који је изискивао ангажман, не нас људи различитих струка из Одбора, већ и професионалаца из ове области. Зато нека нам не буде замјерено на евентуалним пропустима, јер смо били вођени добром намјером да нама познате и доступне историјске чињенице, везане за Цркву и наше мјесто, као и за активности и донаторе на обнову, сачувамо од заборављавања.

На писању су радили по темама чланови Мјесног црквеног одбора, као у наставку.

Компјутерску обраду текста припремили дипл.инг Војислав Вукадиновић и дипл.инг Славко Баук.

Захваљујемо се на предложеним сугестијама код писања Ненаду Буђину, професору.

Захваљујемо се на коректорском поглању текста публицисти Васку Костићу.

Захваљујемо се на лекторском прегледу текста Слободанки Ђукић, професорици.

Захваљујемо се Ратку Јовановићу за прелом страница и компјутерској обради.

Захваљујемо се на штампању издавачу "Еурографик" Будва и власнику Јову Лазовићу.

Мјесни црквени одбор

Ластва Грбљаска кроз вријеме (с главним освртом на духовност – кратак преглед)

Ластва је добила име по ријечи ластоћа, јер је у њој вегетација одувјек дунјнија у односу на окружење (што је случај са свим истоименим мјестима старе Црне Горе и Херцеговине). Дакле, Ластва је зелена оаза у окружењу камењара. Простире се јужним обронцима Ловћена. Село Ластва је једно од 20 грбљаских села, а административно припада Котору.

“Грбља је плодна област у Боки Которској, која се протеже испод Ловћена до Јадранског мора и лежи између Котора, Тивта и Будве. Од најстаријих времена Грбља је сачињавао једну територијалну шјелину, жупу, са површином око 95 км². Средишњи дио Грбља заузима пространо и плодно Грбљаско поље, које се пружа у правцу сјеверо-запад, југо-исток и протеже се око 17км у правој линији, све од Тиватског залива до Јаза.” (Предраг Ковачевић)

Археолози су утврдили да је на терену Грбља била јака људска насеобина (залив Траште и увала Бигова). Претпоставља се да су Грбља насељавале колоније : Хелена, Илира и Римљана. Феничани су посјећивали Грбља као поморци и снабдијевали се храном за наставак путовања. Илирске гробнице (гомиле) могу се наћи на више локалитета у Грбљу: Кримовице, Главати, Загора, Љешевихи, Траште, Пелиново итд. Називи из илирског времена су : Турије, Коложун, Симиш, Траште итд. Још у доба Римљана Грбља је био пољоприведно сточарски крај. Преко Грбља је водио каравански пут источно према Албанији, а западно према Далмацији. Нови, словенски, дошљаци, земљорадници и сточари, населили су Грбља под Византијом. Створили су један државни нуклеус и тежњу за ослобађањем од исте.

У Ластви су били градови: Мирин Град, Тамнице, Шебељ Град . Разорени су у 14. в. као и црква Св. Андрије у Кримовицама (најстарија у Грбљу). Грбља је био од праčovјека, преко Хелена, Илира, Римљана, Грка до словенске колонизације, увијек насељен. Ти давни становници насељавали су се у мјеста изван Грбља, у градове, а Словени (данашњи Грбљани) насељавају Грбља као земљорадници и сточари. Словенизација становништва почиње још од 6. в. али под хришћанском Византијом.

Грбља под Немањинима (1185 – 1371)

Грбљани имају племенску аутономију, са народним главарима, гдје власт прелази са оца на сина. Српски поглавар, око горњег тока Таре, Пиве, Анга и Дринге, био је Просигај. Први оснивач Српске државе је његов син Властимир. Под вођством Властимира Грбљани су подиједили Бугаре. Велики жупан Стеван Немања владао је Боком 1184. год. Та благородна лоза држала је Боку са Грбљем до 1371. год. пуне 187 године. Тада је Грбља доживо свеукупни процват нарочито у културном, духовном, националном и економском смислу.

Грбља је Немањинима био јака економска база, извор хране, и због географског положаја, јака подршка у војничком смислу. Грбљани су учествовали у Немањиној војсци широм Зете и Рашке све до Мораве. Св. Сава (Растко Немањин), најмлађи син великог жупана Стефана Немање, (народни просветитељ и унапређивач

српске културе, заштитник српских школа, први наш писац и законописац и први архиепископ српски) дизао је нове манастире, а поред њих школе, па је цвјетала духовност, култура и школство. Основао је Прву српску православну зетску епископију 1219. год. Од тада настаје Светосавље, односно Српска православна црква.

Године 1216. Грбљани су се борили под Немањићима против Мађара и Латина.

Францускиња Јелена (Јелена Анжујска), мајка Драгутина и Милутина, посебно је била наклоњена Котору. Которани су били њихови високи чиновници и дипломате, а Которски мајстори, оружари, израђивали су најблиставије оружје за војсковође. Оружје Новака Ковача је красило Немањиће и њихову војску а Вита Которанин је градио Високе Дечане.

Стефан Урош Други са мајком Јеленом поклонио је Грбљај Которанима. Они га дају у закуп Грбљанима, што је видљиво из тадашњег Статута Котора.

Јелена је од сина Драгутина добила посједе на приморју од Дубровника до Скадра. Склапала је споразуме са Папом и царем Карлом, добила римску заштву и 50000 златника за годину. То је сметало Милутину те је водио рат против Рима и цара Карла.

Грбљај је, послије рата Милутинова, саставни дио и житница Котора. Од стране Немањића саграђени су манастир Св. Стефан у Врановићима и манастир Св. Неђеља у Пријерадама, а у Пелинину Краљичин град који је градила нека српска краљица из тог периода.

Мало је крајева у нас који имају тако занимљиву и бурну историју као Грбљај. Од пада Немањића 1371. год. до ослобођења и уједињења 1918. год., у периоду од 547. год. Грбљај је био под домаћим и пријатељским управама 39 година и то: босански владари 7, самосталност Котора 29, Русија 1 и заједничка комисија Боке и Црне Горе 2 године. Под туђинским управама, 508 година, и то: Мађарска 13, Млетачка Република, два пута, 155, Турска 222, Француска 6 и Аустрија, у два пута, 112 година. У периоду туђинске управе Грбљани су подигли 4 буне против Млетачке Републике (1420–1497) и то: 1421, 1428–1433, 1448–1452, и 1489–1496. (150 година прије буне Матије Гудца 1573. год.). Посебно завређују пажњу два периода буне против Млечића 1433. када су, код покушаја неуспјелог прозелитизма, Млечани отровали 70 православних монаха, а 1452. објесили на которским зидинама 30 честитих Грбљана и срушили Превлачки манастир са храмом Св. Архангела Михаила. Учествовали су и у протјеривању Француза (1806–1813). Тада је и дошло до великих сукоба у Подбрђу гдје су потукли Французе због револта на присилну регрутацију својих момака. Сами, или са сусједним племенима, дигли су 4 устанка против Аустрије (1814/15, 1848, 1869/70, 1881/82.). У доба турске владавине, са сусједним племенима, учествовали су у многим бојевима против Турака: Бар 1647. и 1655, Вртијељка 1685, Херцег–Нови 1687, Царевом Лазу 1712. године.

“Колико је Бокељских општина, нема ниједне,
да би имала сразмјерно толико цркава као Грбљај”.

(Младен Ш. Црногорчевић)

У Ластви има три цркве и један манастир српскоправославни: црква Св. Илија, црква Св. Спас и црква Св. Госпођа у саставу Манастира Подластва. Сви

храмови су тешко страдали у катастрофалном земљотресу 15.априла 1979.год. Најприје је обновљена црква Св.Госпођа те великим дијелом Манастир Подластва на којем су радови још у току.Св.Спас је обновљен 2001.године а предстоји обнова цркве Св.Илија.

Црква Св.Илија

Је мала црква ограђена зидом.Многе црквене књиге и старинске исправе изгореле су јој 1869.год. Многе књиге,крстови и други инвентар, страдали су у земљотресу 15.априла 1979.године.Недалеко од цркве је Поњеж До у Придиловићима Поборским,који се спомиње као погранична тачка у исправама 14. и 15.вијека.На парохијском печату Ластве био је натпис "Пар Ластва пророк Илија".

Црква Св.Спас

Опширно у наставку

Црква Св.Госпођа,Манастир Подластва

Саборна црква васцијелог Грбља.Подигнута на темељу старе цркве,која је била саграђена у 14.вијеку.Трагови се њени једва распознају.Знаменита јој је петохлебница из 1736.године.(шематизам за 1894).Манастир је заснован у доба Немањића а о њему налазимо спомена у првој половини 15.вијека. Манастирска је црква намијењена Рождеству Богородице.Данашња црква је лађа средње величине и има звоник на преслици са три звона.При цркви су четири ћелије за сваку кнежину поседно,а уз њих тријемови, подруми и овелик зденац. Манастир је био негда веома богат,имао је млинове,сјенокосе и велике храстове шуме.У близини му извире Водица с десне стране, а с лијеве стране, на око 100 м, тече Дреновштица.Црква је живописана:израда је мјешавина Српско-Визнатијске школе.Живописани су сводови,а нијесу представљени светитељи Немањића,као по другим грбљским црквама.На своду је Богоматер а около слике и светитељски низови са натписима.У олтару је представљен Исус Христос и Богоматер у великом формату,а около мање слике и натписи.У ћелијском зиду, код улазних црквених врата, има гробница у којој су сахрањени манастирски јеромонаси.Максим Милешевац (1740.год.)Овај јеромонах се помиње као настојатељ манастира Св.Петке (Подманне) 1720.год.У манастирској ризници чува се Устав одштампан у Москви 1793.год. у којем је рукописна биљешка из исте године.Ту је књигу донио из Москве у Ластву Јеромонах Стефан Вучетић.Био је приврженик Руског двора за вријеме млетачке владавине па је стога био принуђен предјећи у Црну Гору 1789.године, а позније је водио преговоре између црногорског митрополита Петра I.Петровића Његоша (Св.Петар) и аустријског барона Рукавине.Има један минеј који је приложио тајни савјетник ордена Св.Александра, кавалер илирски, гроф Сава Владисавић Херцеговац, родом из Фоче. Књигу је приложио у првој половини 18.вијека. Онај гласовити Херцеговац, Михаило Милорадовић, пуковник, родом из Билеће се прославио као руски дипломата за владе руског цара Петра Великог. Печат Општине грбљске из 1899.год. носио је на лицу лик Св.Госпође и натпис "општество грбљско". Манастир је обновио Душан Слани 1350.год. захваљујући Богородици што

је пронашо свог сестрића будућег цара Лазара.

На Митровдан (Св.Димитрије) 1427. била је у манастиру окончана Установа Грбљска (Законик) од 126 параграфа.Објелоданио је Вук Врчевић у "Задарској правдоноши" 1851.год.Имао је примјену у судској пракси Грбља, према Балтазару Богишићу, спада у средњовјековне законике. Доказ је то да су Грбљани били, по култури и политичким врлинама, испред других народа те је то највеће културно дјело Грбљана средњег вијека.Представља наставак Душановог законика и трајни Статут Грбљана кроз вјекове за вријеме: Балшића, Млечића, француза и Аустрије.Њиме се судило у Грбљу.Доносио је народу слободу, штитио га од преваре, вјероломства, крађе, прељубе. Казне су биле јавне: укор, тјелесне казне, прилог или новчана глоба. Изграђивао је карактер Грбљана до високих радних и моралних вриједности.

Из једног продајног уговора од 1697.године дознаје се како се те године бавио у манастиру митрополит црногорски Сава Очинић. Године 1732. у Манастиру се бавио јеромонах Исајна, савременик игумана Ђорђија и Максима Милешевца. Од прве половине 19.вијека у манастиру је била народна школа,у којој калуђери подучаваху старословенски језик,црквено појање, рачунање итд. Спомињу се и јеромонаси, учитељи:Мојсије Вукшић родом из Сутваре,који је нашем новелисти, С.М.Љубиши, дао основу приповјетке "Проклети кам" његови настављачи су :Теофан Милошевић, родом из Шишића ,који је остављао монашки чин и опет у њ ступао, умире као монах у 96-ој години живота,1883.године.Игуман Григорије Бућин,за кога је манастир обновљен 1812.год. Висарион Љубиша из Паштровића, који касније поста црногорски митрополит и Митрофан Бан , који је рођен у Главатима (Доњи Грбља), крштено име му је било Марко, замонашио се у манастиру Савина 1866. и био је игуман манастира Подластва. Године 1869. постао је игуман манастира Морача, а послје смрти митрополита Висариона Љубише, постаје Рогошки митрополит. Завладичио се у Петровграду 1895.године. Народни првак, јавна и културна личност, био је један од блиских сарадника краља Николе I , и ватрени поборник уједињења Јужних Словена. Написао је "Мемоаре", умро је 1920.године и сахрањен у Цетињском манастиру.

У времену од јануара 1916. до 1936.године Манастир је био без настојатеља, јер се споро обнављао пошто га је попалила црногорска војска. Године 1936. за настојатеља је постављен игуман Сава Миковић из Паштровића , пошто је, по обнову, претходно свештан од стране митрополита црногорско-приморског Гаврила Дожића из Мораче (каснијег патријарха СПЦ). Год.1942. Италијани хапсе игумана Миковића и одводе у интернацију. Године 1943. за настојатеља постављен је игуман Платон Иванчевић из Пипера,гдеј је остао до своје смрти 1966.Затим је настојатељ манастира био Мардарије Шишевић из Ужичког краја, до 1968.године.Од 1969. до 1981.године настојатељ је игуман Константин Кнежевић из Срема (Марковци). Са њим су дошле и три монахиње Иликонида Дачовић из Чачка,Слободанка Стефанић из Лознице и Александра Кесерић из Трстеника. Године 1981, послје смрти Оца Константина, настојатељица манастира је, монахиња, сестра Александра до 1995. када, због болести, предаје дужност монахињи Доротеји Делић из Прибоја код Лопара (Република Српска), те умире 1999.године.

Манастирска школа је у периоду од 1867. до 1892.године непрекидно радила

све док се није претворила у јавну школу. Наставу је држао поп – учитељ Ђукић до I балканског рата (1912.) . Онда је настао дужи прекид, због рата .По Првом свјетском рату 1919. до 1921.год. одржавана је настава у кући начелника Општине грђаљске, Ника Ј.Вукадиновића, убијеног од стране црногорске војске , 9. јануара 1916.године. У кући Ника С.Баука школа је наставила рад од 1921. до 1926.године, учитељевао је учитељ Давидовић. Просвјетна комисија Поглаварства которског установила је да је кућа неприкладна због лоше свјетлости, те је Нико С.Баук оградно нову школу под Поповом гредом за шест разреда, која је радила од 1926. до 1941.године, са учитељем Љубом Марсенићем. Затим је италијански окупатор од 1941. до 1943.год. држао италијанску школу. Од 1943. до 1945. године школа није радила, а затим је наставила 1945.године. Учитељи су била Босиљка Абрамовић, затим Душан Бакочевић, Јованка Милошевић, Марија Жилко, Зорка Ражнатовић, Трипо-Гиле Мушурa, затим Предраг Марсенић до 1966. године, сви у школи под Поповом гредом. Године 1967. школа је прво пресељена у бараку Партизанског пута, а затим у школу чврсте градње коју је саградило истомено предузеће из Београда уз помоћ и акције сељана са учитељем Предрагом Марсенићем који је учитељевао до 1970.године. Вељко Рогановић је био учитељ до 1979.године када је био и земљотрес у коме школа није страдала, али је затворена . Пошто се МЗ Ластва обратила Министарству просвете РЦГ у вези обнављања школе, Министарство је 2001.године срушило стару и оградно нову, савремену школу за четири разреда разредне наставе.

Непосредно последице земљотреса последње двије породице, Очинићи Бранко и Милан и Орловић Блажо-Боро, напустили су своје прадједовске куће и преселили се у поље, у своје новосаграђене куће. Ту су већ живјели остали у породичним кућама лоцираним у самом подножју брда и више.

Село се дијелило на Горњу и Доњу Ластву. Доњој Ластви просторно припадало је поље са јужне стране и подножје брда сјеверно од Брштановице-Канолике-Попове греде –Кукаљевине до Бачића потока. Горња Ластва ,(сјеверно) или изнад Доње Ластве , простира се од сусједног села Горовићи ,(мјеста званог Граница), па сјеверно до Ублице, цркве Св. Спас, Јова Никова Дола, Бијеле траве и Бачића потока. Та линија Св. Спас – Бачића поток је гранична линија са Поборима.

Браства су градила своје куће доста далеко једни од других, чак и преко 300м ваздушне линије, што је село чинило напорним за живљење и комуникацију која се остваривала сеоским путевима веома стрмим, уским и тешким за одржавање. Мјештани су се искључиво бавили тешким сеоским пословима: пољопривредом и сточарством, а производе продавали у Будви, Котору па чак и на Цетињу. Изражена вредноћа људи, добра клима, присојне њиве и бројни извори доприносили су успјешности у пољопривредној производњи. На тржницама широм Боке гдје су се пласирали пољопривредни производи Грђаљана, околни свијет и туристи су се питали гдје се узгајају тако ријетки, препознатљиви производи по квалитету и крупноћи. То се посебно односи на чувени грђаљски парадајз и брескве. Ластва обилаује изворима. Ти Божији дарови, извори живота, најважнији су за дугих и сушних љета . На подручју Ластве постоје издашнији извори: Смоковац, у подножју Ластве, источно уз десну обалу ријеке Дреновштице. Најјачи извор, који се користи за наводњавање пољопривредних

парцела у Ластви из отворене каптаже (базена) иза Манастира Подластва, је Студенац, каптиран и повезан са базеном који се налази на локацији изнад Малог млина и Бистијерница у подножју брда Главница употребљава се за наводњавање. На мјесту изворишта постоји точак и није укључена у хидро систем (под појмом точак подразумева се каптажа од класаног камена са лијевком). Већа вода на око 100 м јужно од цркве Св. Спаса на врх Ластве, најквалитетнији је извор питке воде. Постоји точак на мјесту изворишта. Није укључена у хидро систем. Посио је питка вода на рубу Горње Ластве, непосредно испод кућа Вучетића, служи за пиће и наводњавање. Постоји точак на мјесту изворишта и није укључена у хидро систем. Симоновића вода је у подножју шумовитог предјела Шедељ. Квалитетна питка вода, прва укључена у хидро систем Ластве. На мјесту изворишта постоји точак. Мала вода, љети пресушује, и испод је најјужнијих Баукових кућа, постоји точак на мјесту изворишта. Пашаљочица, на врху Дубоке улице испод старих кућа Очинића, љети пресушује а на мјесту извора постоји точак.

Стари Ластовљани су често печалбарили по Турској и Америци, те као вриједне пчеле оплемењивали завичај. Радили су најчешће по рудницима а и друге тешке послове. У тим пословима одржавало их је топло осјећање за свој завичај. Када су се враћали из печалбе, градили су своје домове, те помагали братствима у градњи цркава, путева, млинова, гувна итд.

Ластовски млинови су: Ковачевића два за брашно и један за маслине, Бауков млин, Мали млин, Нови млин и Митачевића млин. Најмодернији у то старо доба је био Ковачевића млин који је у близини имао мост-волат од класаног камена преко ријеке Дреновштице.

Гувна у Ластви су била бројна, у Горњем селу: Миховића, Горње и доње гувно, Вукадиновића, Вучетића, Дулетића, Одалово и Станишића. У Доњем селу: Бауково, доње и горње, Војиновића два и Бекуново. Њепотом и прецизношћу израде истицало се гувно Дулетића у Горњој Ластви и Бекуново гувно у Доњој Ластви. Гувна су била мјеста за вршидбу житарица, али и за зборовања поводом доношења важних одлука, дружења, забаве, кола, гусларске вечери и сл.

Рачуна се да је у Ластви Грбљској увијек било око 30 домаћинстава у 11 братстава. У Доњој Ластви живјела су следећа братства: Бекуни, Бауци, Бајковићи, Очинићи, Орловићи и Вукадиновићи, а у Горњој: Дулетићи, Миховићи, Одале, Вучетићи, Вукадиновићи и Станишићи. Братства су већином поријеклом из Катунске нахије и Старе Херцеговине. Нови услови живота, посвећеност стицању, учинили су да запусте Горњу и Доњу Ластву. Но, носталгија старијих и ентузијазам и предузимљивост млађих, иницира активности на изради пута 1989. године којим су повезане све старе куће и цркве. Огроман рад, ангажованост и одрицање, створили су услове за обнову светиња, али и праћедовских кућа. Успјех у санацији и обнови цркве Св. Спас даје снагу и подсјећа на обавезе које стоје пред Ластовљанима, а везане су за обнову цркве Св. Илија, за даље уређење пута који је дуг 5 км, али и за враћање праћедовским имањима, кућама и непролазним вриједностима прошлих времена.

Црквени сабори СПЦ у Ластви Грбљској

Ластовљани, као и сви Грбљани, посвећују доста пажње обичајној и духовној традицији, те одржавају три сабора:

– Мај/јун Спасовдан (Вазнесење Господње) испред цркве Св.Спаса сабор села : Ластве, Горовића и Подора.

–28. јун Видовдан (Св.Амос,велемуч. Цар Лазар и сви Св.муч.српски), опијело Косовским јунацима и свим палим за српство кроз вјекове до данашњег дана.Сабор васцијелог Грбља испред Манастира Подластва.

–21. септембар ,Слава Манастира Подластва,Рождество Пресвете Богородице – Мали Госпођиндан.Сабор васцијелог Грбља испред Манастира Подластва.

О односу Грбљана према Манастиру казује Грбљски законик (запис Вука Врчевића)

*параграф 124. : Судим да свака кућа Грбљска има давати Манастиру нашем Св.Госпођи, на годину житом, уљем или вином грош.

–параграф 125.: А Манастир на Госпођиндан има давати свему Грбљу, мушкоме и женскоме, маломе и великоме, по литурђији објед обилати.

Манастир је обнављан 1700.год,1812.год,1874.год. и 1936 год. послије Првог свјетског рата, послије земљотреса 1979.год, обнова је у току. Приликом санација темеља манастирског конака истодобно су вршена археолошка истраживања и пронађена је ранохришћанска четворолисна крстионица,а што потврђује много раније православље на овим просторима од званичне историографије.

Манастир Подластва је најзнаменитији вјерски споменик Грбља, збориште и сабориште Грбљана, духовно и културно средиште, мјесто на којему су се доносиле најважније одлуке. Био је мета разних непријатеља кроз вјекове који су га палили, рушили и пљачкали те је увијек васкрсавао, а Грбљани обнављајући Манастир, обнављали себе исказујући тиме своју духовност, културу, везаност за претке и прошлост.

Био је ово, ипак, само кратак осврт на Ластву Грбљску кроз вријеме (како рекосмо у наслову). У најкраћем смислу, кроз наведени наслов, прожимају се поднаслови које нијесмо посебно истицали,као што су : Географија и становништво, Школство, Историјат и,као најважнији за ову књижицу, Духовност.

Надамо се да ће се наћи, у наредном периоду, неко од умних и компетентних људи из нашег завичаја који ће написати монографију Ластве.

На теми радили: –дипл. инг. Милан Очинић

–кап. Владимир Вукадиновић

ПОЛОЖАЈ

Црква Св.Спаса се налази на благој заравни падине испод групације највиших кућа у селу, високо изнад Ластве Грбљаске. Њен положај се у литератури описује као граница између Побора и Ластве Грбљаске. Око цркве је широки простор за који се, из усмених предања, као и писаних докумената, зна да представља гробље чија се обиљежја данас тешко разазнају. До цркве води стари пут који је у најновије вријеме проширен и насут шљунком.

ОПИС И ИСТОРИЈАТ ЦРКВЕ

Црква Св.Спаса је једнобродна засведена грађевина правоугаоне основе са полукружном апсидом окренутом према југоистоку и улазним порталом на сјеверозападној страни. Кров цркве је двоводан са кровним покривачем од каналице. Црква са.Спаса је без звоника. Фасаде цркве изведене су од прецизно клесаних блокова локалног кречњака, сивкасте боје. Кровни вијенац, једноставног профила, је од истог камена као и блокови фасаде и кровни вијенац изведен је са изузетном прецизношћу.

И унутрашње лице зидова изведено је од камена са нешто грубљом обрадом површина, у односу на фасаде, и ширим спојницама. Свод цркве је полукружан; зидан је сигом, изузев најнижа три реда, који су изведени од камена. У олтарском простору су, са обије стране, изведене нише у подужним зидовима.

Унутрашње зидне површине и свод су омаљтерисани. Под цркве је од каменних плоча сложених у правоугаоном слогу. Под у апсиди издигнут је за један степеник у односу на под у наосу. Положај иконостаса је повучен за око 20cm према апсиди у односу на денивелацију пода. Плоча часне трпезе је од камена исте врсте као и камен за зидање. Плоча се ослања на монолитни стуб квадратног пресека укопан у темељно тло.

Унутрашњи простор цркве осветљен је свјетлошћу два мала прозора. Један прозор је на подужном зиду према југу, а други у оси апсиде. Правоугаоног су облика; горња страна је благо заобљена са карактеристичним урезом у средини. Поседна пажња посвећена је изгледу улазне фасаде са пажљиво обликованим оквиром портала и плитком нишом, постављеном изнад широког надвратника са натписом. У осовини надвратника је урезан крст, испод њега, у једном реду, тече натпис ћирилским писмом са годином "обнављања" цркве посвећене Вазнесењу Христовом. Блок у коме је исклесан лук нише изнад портала украшен је са два рељефно представљена крста у кругу постављена симетрично у односу на осу нише. У троугаоном простору зида, изнад портала, узидан је крупњи блок са једноставним кружним отвором.

О историји цркве св.Спаса до сада нису проучавани писани и други извори. На основу садашњег степена сазнања, може се претпоставити да је црква изграђена на старијем култном мјесту, судећи по предању о сахрањивању око цркве, као и на основу натписа са надвратника који помиње "обнављање" храма поводом њене

изградње. Према натпису на надвратнику, црква је обновљена 1747. године. У то вријеме Ђорђе Рафаиловић, син Димитрија, родоначелника Бокоаторске иконописане школе, радио је у цркви св. Спаса; може се претпоставити да је тада израђен њен иконостас који није доспιο до наших дана.

СТАЊЕ ГРАЂЕВИНЕ

До земљотреса 1979. године црква Св. Спаса није претрпјела веће промјене свог првобитног изгледа. Тада је срушен њен свод, кров је оштећен, а зидови су претрпјели значајна оштећења у виду пукотина, размицања и нагињања.

Због неблаговремене заштите, од влаге са оштећеног крова, током протекле двије деценије од земљотреса, стање зидова и свода знатно се погоршало у односу на укупно стање грађевине изазвано земљотресом. У том периоду наступиле су промјене у структури зидова због процеса деградације малтера услед перманентног влажења. Оне су изазвале трошност малтера а тиме и раслојавање зидова које је најизраженије на сјеверисточној страни.

Одбор за обнову цркве Св. Спаса покренуо је почетком 2000. године послове на изради пројектне документације санационих и конзерваторско-рестаураторских радова обративши се за стручну помоћ Регионалном заводу за заштиту споменика културе Котор.

МЈЕРЕ САНАЦИЈЕ И КОНЗЕРВАТОРСКО-РЕСТАУРАТОРСКИ РАДОВИ

У сарадњи са специјалистом за конструктивну санацију и сеизмичко осигурање грађевина оштећених земљотресом, израђена је документација која предвиђа следеће мјере:

- Ојачање темеља
- Презиђивање појединих оштећених партија зидова
- Презиђивање кровног вијенца
- Реконструкција кровног вијенца
- Реконструкција свода од сиге
- Израда а.б. серклажа на врху зидова и а.б. љуске преко свода
- Ињектирање зидова
- Постављање кровног покривача од каналаце

У склопу радова на конструктивном ојачању грађевине спровешће се и конзерваторско-рестаураторски захват који обухвата следеће:

- Обијање оштећеног малтера са спојница на фасадима и поновно фуговање
- Прање фасада водом под притиском
- Малтерисање зидова и свода у унутрашњости цркве
- Механичко чишћење вијенца у подножју свода од кречних премаза
- Постављање часне трпезе
- Реконструкција пода

- Израда новог иконостаса са иконама
- Израда нових врата
- Израда нових прозора
- Уређење црквене порте са зиданом клупом ("пижуо") поред улазног портала

Уз ове радове предвиђена је и изградња новог звоника на преслицу. Изглед звоника замишљен је по аналогији на примјере цркава сличних типолошких карактеристика код којих је изворно постојао или је накнадно дозидан звоник на преслицу са једним звоном.

Котор, 5.04.2001.г.

Саставила
арх. Зорица Чубровић

Напомена: Претходни текст је узет и преписан из пројекта санационих и конзерваторско-рестауратерских радова који је израдио Регионални завод за заштиту споменика културе Котор.

Појам и значај обнове храма "Св. Спас" у оквиру СПЦ

Околни свијет се пита који су то људи Грбљани (наши преци), који на тако малом простору од 20 села и 5 засеока саградише 62 цркве и један манастир српско православно, а тиме оставише велико културно наслеђе и то без храмова других конфесија, којих никада у Грбљу није било а нити их сада има. Не могу се заборавити ни 5 манастира које су непријатељи срушили кроз вјекове.

Грбља је кроз историју био најдунтовнији, најправославнији и најсрпскији. (Лазо М. Костић). Упркос вјековним притисцима, прозелитизму, суровим прогонима исељавању и досељавању, а у вишенационалном и вишеконфесионалном окружењу.

Део труда наших предака је и ова мала српско-православна црква, љепотица „Св. Спас, коју нам оставише на чување не само у физичком смислу (одржавајући њену фасаду и животопис) него и чувајући је од утицаја прозелитизма њену духовност и канонско устројство као дијела наше васцијеле СПЦ, те да се наш вјерујући српски народ у њој духовно уздиже, јер губитком духовности човјек престаје бити прави човјек. Гледајући је, чини се да је тијесна и мала, али није него шира од тргова и градова, јер нас све прима својом љубављу и бојански грије духовним огњиштем наше душе обухваћене гријехом, невјером, тамом и разним догодовштинама свакодневнице земаљске. Уздиже нас и храни вјером у Бога, јер у вјери је Божјој свака врлина и честитост, свака срећа, напредак и задовољство. А тамо гдје нема вјере, нема ни радости ни снаге ни покајања ни мира ни љубави. У светом писму стоји записано "како је лијепо и красно када сва браћа живе заједно у слози и јединству".

*Вјерско осјећање је једини прозорчић на који улази
светлост у човекову тамницу. Бог хришћански, принцип
нематеријалистички и морални, то је несумњиво и нешто
најважније зашто се човјек може да ухвати у часу кад га
тло под ногама изневери. Подожан човјек није никад сам
ни у празној соби, ни у пустињи, ни у тамници, ни на дасци
поломљеног брода на пучини. (Јован Дучић)*

Широм српских насеља има много и већих и, за друге, љепших храмова, али за нас је је овај наш храм најљепши. Исто као што је малом дјетету његова мајка најљепша и најмилија онаква каква је.

Црква љепотица, челенка Грбља, бисер међу црквама, наша дика и наша похвала, дјело наше братске слоге и прегнућа, саграђена на врх Ластве, представља кров Грбља. А брдо, на којем је саграђена, намеће се својим наглим промјенама, кривовратим стазама и вододеринама, оштрим или заобљеним монументалним силуетама и нагнутим гомилама, недостижним и вртоглавим стијенама, мрачним дубодолинама, зеленим дубравама и лединама, сурдулијама и провалијама, окомитим

антицама које човјеку намећу мисао о опасностима и тренуцима када се лебди између живота и смрти. Тамо по средини, и на врху, између свега тога, на заравни гдје душа налази свој смирај, скривена од радозналаца и случајних пролазника, тамо је наша светиња, наш Св. Спас. Њеном обновом вратила јој се душа, као и цијелом брду на којем је саграђена са свим својим промјенама, те читавом крају. Од свих храмова СПЦ у Грбљу она је на највећој надморској висини од 505 м.

Храм се својим положајем налази на јужним обронцима Ловћена, те на тлу које према настанку, у ужем смислу, припада Херцеговачко-Црногорском кршу, а у ширем смислу, Динарском планинском вијенцу. Јужно од границе Ластве и Побора, гдје се, отприлике, раздваја и вегетација (са јужне стране нешто гушћа, а са сјеверне нешто ређа) на око 100 м сјеверно од изворишта Веља вода. Градитељ је брижљиво уклопио фасаду обојену сивом патином зуба времена, од скоро три вијека, у околину сивог краса дајући му форму филозофије живљења и духовности грбљског народа а то су: вјера, правда, слобода, достојанство и топло осјећање за свој завичај. Код обнове изгради се и звоник са крстом који бриљира под жарким сунцем нашег топлог завичаја, иако их није било раније, употпунише постојећу красоту форме храма. Црква без звоника са крстом је као ратник без капе са знаком. Унутрашњост јој је савршена јеванђељска скромност, нема златних крстова и свјећњака, сребрних кандила, сребрних рамова икона, нема дубореза на иконостасу, нема скупо укоричених књига, свилених крсташа итд. али зато улива вјернику велики свети респект, као најраскошнија наша црква љепотица и сиротица, јер и скромност је љепота. Узвишено је доживјети Бога у једноставности, сиромаштини, бескрајној смирености и бескрајном човјекољубљу.

Црква територијално вјековно припада Грбљу као дијелу Боке. Боку великан, пјесник Шантић, назва невјестом Јадрана, а владика Николај Велимировић "убавим перивојем свега Српства, само поезије достојним". Дивни поглед од Св.Спаса наслађује посјетиоца, те му оставља незабораван утисак изграђујући му префиненост укуса красоте овоземаљске и рађа му жељу да поново дође, и сваки пут је као први. Ова наша светиња је грађена великим самопријегором, слогом у уз фанатичну упорност наших предака, те обновљена нашим умјереним прегнућем, за разлику од великих катедрала, зградурина у старим градовима, које су изграђене принудним радом робова, те је и ту разлика у светом респекту утолико већа према нашем храму. Поред цркве унутар камене оgrade, је гробље из којег ниче трава, и по који цвијет у прољеће. Околу оgrade расте по које дрво ситногорице, граб, смрека, јасен, жуква итд. Све то ниче из напаћених костију наших предака те даје вјернику скрушеност пред Богом и свети респект. Оно прољећно цвијеће подсећа на косовске дожуре који ничу из светачке крви и мученичких костију Косовских јунака, наше Српске колијевке Косова и Метохије, које још гази туђинска чизма.

Видик пуца у плаву и бистру даљину све до паштровских Режевића, рта Волујица, острва Св. Стефана, Завале, Пријевора, Јаза, готово цијелог Доњег Грбља, Мрчевог и Соличког поља, рушевина Превлачког светилишта, Тиватског залива, Кртола, Луштничког полуострва према Дебелом бријегу. Цијели је Грбљ красан, сви његови предјели, али ово мјесто је изузетно, јер му, поред своје љепоте, поглед бије

на море.

Види се красота контраста двије њиве значајне за Грбаљ. Једна модро зелена између Горњег и Доњег Грбаља, тј. Мрчево и Солиоцко поље, а друга модро плава (морска) која запљускује обале Боке. Обије ове њиве представљају вјечне хранитеље Грбаљана.

Тај широки видокруг није био без значајног утицаја на наш завичај и његове људе. Поглед на слободарски Грбаљ и наше море буди машту испреплетану легендама гдје је Марко пројездио свога Шарца. Гдје је била настањена Приморкиња вила. Гдје је Марко своју топузину у море утопио. Куд је Милош са Ждралином пројездио. Све то не мора бити тачно, али је нешто друго важно и непобитно, да су за Грбаљ везани Немањићи: цар Душан Силни и цар Лазар.

Цијела Бока кипи од сјајних успомена тих дичних витезова од којих је стријепо и сам Стамбол. Грбаљани су на јакој немањићкој традицији, државотворној, историјски гајили љубав према слободи и државној свијести.

Ту је кршни Грбаљ, гдје се Србин кроз вјекове поносио својим именом и вјером, постојбина витезова—барјактара Рада и Батрића.

У готово цјелокупну духовност Грбаљана уткана су понајвише два култа: Св. Саве Немањића и Св. цара Лазара Грбаљановића, великомученика чији су култови били развијенији у Боки него у ма којем другом крају гдје живе Срби, а о чему постоје материјалне чињенице и народна предања која се преносе са кољена на кољено.

*Весели се праху Немањића,
Немањића и Гребџановића
јер ће ваше круне засијати
како јарко сунце на истоку
знамења се ваша развијати
над велике ваше развалине
потећи ће крваве ријеке
од нечисте крви агаријанске,
опрат Србу љагу са образа (П. П. Његош)*

*Св. Сава је наша најраспрострањенија и најсвестранија личност,
нико други нема ни толику дубину ни толику висину, као што је
светосавље посрбљено православље, тако је у Св. Сави сабрано
све наше размијевање хришћанства.*

(Матија Бећковић)

Под златном влашћу Немањића, Грбаљ је био од 1185. до 1371. год. као и Бока и Котор. Св. Сава (1175–1236) народни светитељ, културни оснивач, заштитник српских школа, први српски архиепископ, писац и законописац имао је резиденцију у Манастиру Подластва, гдје је провео своју младост. Преко Боке је ишао на поморска

путовања и на хаџилук у Свету Гору, са Јаза између 1185. и 1195. године. У Доњем Грбљу је Савина Главница по истоименој цркви која је започета донацијом овог светитеља. У Врановићима су остаци манастира Св. Стефан а у Пријерадима остаци манастира Св. Неђеља, задужбине Немањића. На Превлаци, у Манастиру Св. Архангела Михаила, Св. Сава је успоставио Прву српско православну зетску епископију.

За цара Лазара (1329–1389) је везан манастир Подластва, јер је исти обновио 1350. год. Душан Силни захваљујући се Богородици што је пронашао свог малог сестрића, будућег цара Лазара. У Загори постоје рушевине манастира Св. Амос, крсне савце цара Лазара. Насред Доњег Грбља, код извора у селу Побрђу, налазе се остаци Лазареве куле. У манастиру Св. Архангела Михаила, на Превлачком светилишту, на паралетној плочици, је израђен лик митског пса карамана који је извезен и на царској одежди у музеју СПЦ у Београду. На иконостасу цркве Св. Тројице на Превлаци један је од најлепших ликова цара Лазара, узет и за корице књиге “Кнез Лазар Грбљановић” Васка Костића, на коју се ослања и овај пригодни прилог.

Владимир Н. Вукадиновић
Кап. дуге пловидбе

Предање грађе

Постоји један спор у историји између Грбљана и Побора о њиховој граници због чега су биле учестале свађе, а било је чак и међусобних жртава. Млетачка власт је још више продубљивала овај спор дајући свакој страни право. Да би се изгладнили односи, на збору Грбљана и Побора прихваћен је предлог сердара Вука Мирковића :ко први подигне цркву на спорној граници она је његова. Грбљани су били упорнији, држи цркву подиглоше преко ноћи и тако утврдише своју границу.

По причању старих Ластовљана ,пошто први направише цркву, њихов сељанин баци камен сјеверно од цркве, те, мјестом пада камена, утврдише границу која се међусобно поштовала, тако да више није долазило до свађа међу вјековно крвно и кумовски повезаним народом. За евентуалне штете, које су се међусобно дешавале, одређивали су се сеоски стимадури, који су утврђивали висину штете, а коју су починиоци оштећеном беспоговорно плаћали.

Пошто је грађња цркве чекала и по неколико година животопис, тврдим да је саграђена између 1718. и 1747. За ово се служим чињеницама:

*Савременик и иницијатор изглађивања односа Побора и Грбљана је био сердар Вуко Мирковић из Пријерада,а био је учесник битке против Турака на Цареву Лазу јула 1712.године. (Г.Десница-Историја Грбља).

*Живео је на измаку 17. и почетком 18.в,предводио је 500 Грбљана са два баријактара, горњогрбљским Радом Љепавићем и доњогрбљским Батрићем Бајковићем, а био је и побратим Баја Пивљанина.У овој борби погине 70 Грбљана и оба баријактара. (Васко Костић – Подвизи Бокеља)

* Цркву је живописао даскал Ђорђе Димитријевић 1747.године. Тај уговор је објелодањен у Шематизму Боке за 1890. год. (у прилогу копија уговора).

*У Тамницама (Тамнице веље) продао је неку земљу Нико Дерлетовић кнезу Вуку Мирковићу из Пријерада 1760. године. (Младен Црногорчевић – Цркве у Грбљу).

*Грбљани су били млетачки поданици у два периода 1420 – 1496, турски 1496–1718. године, а затим поново млетачки 1718 – 1795. дакле под Турцима 222 године и Млечићима 155 година из два пута.

Значи пошто је црква живописана 1747. године, засигурно је да је грађена у периоду друге млетачке владавине, а у времену од 1718. до 1747. године, јер је грађена под Млечићима а за вријеме сердара Вука Мирковића.

Готово сваке године одржавано је редовно Богослужење свете литургије за Спасовдан (Вазнесење Господње), којем су присуствовали и Побори, а многи од њих, учествовали у донацији приликом најновије обнове цркве 2001. године од земљотреса априла 1979. год.

Црква је саборна: Ластве, Горовића и Побора. Каснило се у обнови, јер се чекало на пробијање макадама у дужини од 5 км. којим је допремљен материјал.

Владимир Н. Вукадиновић
Кап. дуге пловидбе

Захвалница

Браћо и сестре!

Обнова храма Св. Спас представља духовно, културно и родољубиво дјело. За оне чији су преци оснивачи храма, обнова је обавеза и дуг према прецима, а за све остале донаторе људска солидарност. Данас је наш Грбља богатији за један испуњени дуг нашег покољења према нашим прецима, а богатије је и наше духовно и културно наслеђе, наша Црногорско Приморска Митрополија и васцијела СПЦ. Овај наш свети храм је нераскидивни дио Грбља, чији су врх изабрани наши преци, а тиме спојили њих и нас, а ми ћемо нас и будуће генерације. Ово грађевински и архитектонски доста сложено дјело, остварено је захваљујући вољи и дубоком разумијевању наших вјерника, радних организација, приватника, а уз изузетне напоре поројектаната и градитеља. Наша колективна духовност је богатија за велико остварење гдје ће наш српски род бити саборнији, духовнији а пред Богом скрушенији, љубећи Бога и ближњег свога. Обнова је утолико већа јер смо у години када је Васељена прославила два миленијума од оваплоћења Богочовјека, Исуса Христа.

Ми, браћо и сестре, моралимо у име Бога и наше мајке цркве бити тамо гдје су нам ђедови и очеви били, уз нашу свету Светославску СПЦ од 8 вјекова.

Нема среће и напретка без Богочовјека, Исуса Христа, без СПЦ, без светитеља, без Божића и Васкрса, без часнога Крста, цркви и манастира, без крсне славе, славског колача и свијеће, без крштења и крштенице, без црквеног вјенчања и вјенчанице, без опијела за покојника, без свете литургије и светог причешћа.

Нема мјеста у отаџбини и расељењу гдје се није чуло за вјерног пастира СПЦ Његово Високопреосвештенство Митрополита нашега Господина Амфилохија. Он, заједно са свештенством и свима нама, бије дитку за достојанство и заштиту наше Митрополије.

Помолимо се Богу за нашега Митрополита у његовим и нашим настојањима!

Најтоплије се захваљујемо свим донаторима како у новцу, материјалу, допреми материјала, те сваком појединцу који на неки други начин допринесе обнови храма. (Списак донатора у наставку). Хвала и онима који су хтјели помоћи у обнови, али нијесу били у материјалној могућности.

Уз захвалност Богу и добрим људима за повратак земних остатака нашег великана писане ријечи даљенопочившег Јована Дучића из расијања у отаџбину, послужићемо се његовим ријечима:

*Најбољи људи носе своје злато не у цељу него у срцу.
Једно унутрашње сунце целог њиховог живота обасјава и
позлађује све на свету чега се дотакне њихова рука и њихова
мисао.*

У славу Бога и Свете Тројице, Оца и Сина и Светога духа.

А М И Н !

**Благодари
Одбор за обнову храма.**

Правилник храма СПЦ Св.Спас

Члан 1.

Избор проканадура

а) За проканадура бирати мјештанина доказаног вјерника СПЦ, донатора и прегаоца обнове Храма.

б) Сваке године на Спасовдан (Вазнесење Господње) , бирати новог проканадура од стране Мјесног црквеног одбора.

в) Изабрани проканадур може се бирати највише два годишња мандата у 10 година, али не двије године заредом.

г) Проканадурство (вријеме трајања мандата проканадура) је 1 година, завршава старом те почиње новом проканадуру оног момента кад на Спасовдан заврши саборна литургија, те се изврши примопредаја црквених кључева.

Члан 2.

Дужност и права проканадура

а) Чува црквену имовину (унутрашњост и спољшњост Храма са црквеним инвентаром).

б) Консултује се са Мјесним црквеним одбором у вези евентуалних поправки на Храму насталим од зуба времена (старости) и сл. такве трошкове због штета сносили би вјерници солидарно

в) За вријеме мандата пожељно је да проканадур уради неке послове без накнаде уколико треба као што је: кречење унутрашњих зидова Храма кроз или мјестимично, питурати црквена врата и прозоре, питурати улазне капије на црквеној огради, засадити неко драгородно дрво ван црквене ограде и сл.

г) Није дозвољена било каква промјена на унутрашњости и спољашњости Храма без консултација Црквеног одбора, нпр.: капије су црне, а проканадур би хтио да су браон или сиве.

д) У случају поклона Цркви од стране вјерника проканадур да води рачуна о чему се ради и извијести Мјесни црквени одбор. Нпр. вјерник жели поклонити икону Цркви, проканадур извјештава Мјесни црквени одбор, те скупа одлучују гдје изложити икону, да ли на иконостасу или другом мјесту, а ако је на иконостасу дародавца обавијестити о димензијама отвора на иконостасу, боји рама да би се уклопила у постојећи амбијент.

е) За вријеме вјерских празника СПЦ Божића, Нове године, Васкрса и Спасовдана пали вањску расвјету (рефлекторе) да свијетле три ноћи заредом.

ж) Да постави писмена обавјештења, тј. позив вјерницима, за Спасовдански сабор три до пет дана раније. Пред Спасовдански сабор консултовати Мјесни црквени

одбор, те доћи до сазнања ко, поред пароха, од црквених великодостојника служи Свету литургију и то навести у претходно писмено обавјештење.

з) Током године да провјетрава Храм, повремено, посебно послије великих киша. Испред литургије да се унутрашњост цркве очисти, ориба патос, одстрани евентуалне инсекте и покоси траву у дворишту.

и) Да сарађује са прокандуром цркве Св.Илија.

ј) Уколико дође до неког спора између прокандура и Мјесног црквеног одбора, спор рјешава Мјесни црквени одбор, а уколико он не ријеши, рјешава Црквена хијерархија (узлазно, до Митрополита Црногорско-Приморског). Уколико се ни тада не рјеши спор, исти рјешава Црквени суд.

Члан 3.

Новац од прилога и поклони

а) Новац сакупљен од стране вјерника СПЦ за вријеме саборне литургије намјенски да користи Мјесни црквени одбор за обнову цркве Св.Илија чија обнова предстоји.

б) По обнови цркве Св.Илија исти новац да користи Црквени одбор у договору са мјесним парохом, односно као и у свим другим храмовима СПЦ широм Црногорско-Приморске Митрополије.

в) Вјернике, који намјеравају храму уручити поклоне, упућивати да то раде за Спасовдан.

г) Новац од прилога и поклоне пажљиво нотирати у књизи прокандурства.

д) Мањи, метални, новац вјерници прилажу у црквену касу, чије се стање утврђује (предројава) одмах по завршетку сабора.

ђ) Свим већим донаторима у новцу издаје се писмена потврда за пријем новца од стране Мјесног црквеног одбора, те се њихова имена уписују у књигу прокандурства уз датум и износ.

Члан 4.

Вођење књиге прокандурства

а) Оформити књигу прокандурства храма СПЦ Св.Спас, те на почетку исте прикрити овај правилник а затим уписати бројеве телефона црквених великодостојника и предсједника и чланова Црквених одбора.

б) Књигу попуњава стари прокандур или члан Мјесног црквеног одбора на Спасовдан уз потпис на крају прокандура старог (лијево)-новог (десно) и једног члана Мјесног црквеног одбора (средина испод).

в) У исту се уписује примопредаја прокандурства и детаљи везани за радове, стање Храма, (унутрашњости и спољашњости), новац од прилога из касе и поклони вјерника, детаљи сабора: ко је служио Свету литургију од црквених великодостојника, колико је вјерника присуствовало сабору, трошкови сабора, новац сакупљен од

донатора, улаз-излаз остатак новца по сабору а за наредну годину и гдје се има утрошити.

г) Да се у исту лично потпишу на почетку црквени великодостојници и мјесни парох, а који су служили Св. литургију као и вјерници који присуствују сабору, дакле сви присутни, пуним именом и презименом почевши од врха странице у лијеву и десну колону у поредо а не завршити лијеву колону па наставити у десну. Потпис мора бити између двије црте.

д) У случају грешке не смије се цијепати нумерисана страница. Евентуалну грешку прецртати и наставити у продужетку. Нема брисања и употребе графитне оловке.

ђ) Нови записи настављају одмах за старима, а не: нови сабор нова страница.

в) Сви вјерници СПЦ, донатори храма Св. Спас, могу у вријеме сабора прегледати ову књигу.

г) Језик за вођење ове књиге је српски а писмо ћирилица (Вука Стефановића Караџића).

д) Књига проканадурства да стално стоји у Храму, те се не носи по селу.

и) Књига проканадурства остаје у трајној архиви Храма.

Члан 5.

Црквени кључ

а) Црквени кључ проканадур, током проканадурства, смије повјерити ужем члану породице у којег има повјерења, члану Црквеног одбора, проканадур цркве Св. Илија и старешинству СПЦ. Особе вјерници СПЦ и други, који желе да посјете Храм могу то учињети само уз присуство проканадура или члана Црквеног одбора.

б) Било каква делегација – екскурзија, осим старешинства СПЦ не могу посјетити Храм без дозволе Мјесног црквеног одбора и присуства проканадура, или овлашћеног члана Мјесног црквеног одбора. Наведена дозвола се издаје као одговор на претходну писмену молбу споменутих а по засиједану Мјесног црквеног одбора. У којој ће се навести, уколико се дозвољава, да се дозвољава посјета, датумом посјете и примједба о временском трајању исте. Уколико се не дозвољава посјета, Мјесни црквени одбор да наведе, да се забрањује посјета уз наведени кратки разлог, а уз потпис предсједника Мјесног црквеног одбора.

Члан 6.

Ванредна смјена проканадура

Проканадура смјењује и прије истека мандата Мјесни црквени одбор, Грбљска црквена општина, Старешина СПЦ за Боку, Митрополит Црногорско – Приморски, а уколико се огријеши о каноне СПЦ, те било којим радњама допринесе крњењу угледа СПЦ.

Члан 7.

Забрана сахрањивања

Сахрањивање у дворишту храма и ван њега није дозвољено, јер је већ попуњено старим гробовима, те забрану спроводимо из пијетета према мртвима.

Члан 8.

Измјена и допуна Правилника

Предлог за измјену и допуњу овог Правилника могу поднијети чланови Мјесног црквеног одбора и прокандур, а предлог се доноси изгласавањем (1 глас више од половине чланова Мјесног црквеног одбора). Сваку прихваћену евентуалну измјену и допуњу написати у наставку ове књиге на који се члан овог правилника односи, а испод тог члана овог правилника уписати (види страну бр).

Одбор за обнову

БРАТСТВА – СТАРОСЈЕДИОЦИ ЛАСТВЕ ГРБАЉСКЕ

Ред. бр	Презиме брства	Крсна слава
1	Бајковићи	Ивандан
2	Бауци	Јовандан
3	Бекуни	Госпођиндан
4	Вукадиновићи	Св. Јован
5	Вучетићи	Госпођиндан
6	Дулетићи	Аранђеловдан
7	Миховићи	Спасовдан
8	Марсенићи	Аранђеловдан
9	Одале-Одаловићи	Никољдан
10	Очинићи	Св. Јован
11	Орловићи	Мратиндан
12	Станишићи	Св. Јован

ДОМАЋИНСТВА-СТАРОСЈЕДИОЦА СА СТАЛНИМ МЈЕСТОМ БОРАВКА У ЛАСТВИ
ГРБАЉСКОЈ

Ред бр	Име и презиме	Ред бр.	Име и презиме
1.	Баук М. Јово	20.	Вукадиновић Зоран
2.	Баук Милош	21.	Дулетић Блажо
3.	Баук Љубо	22.	Дулетић Душко
4.	Баук Славко	23.	Дулетић Марко
5.	Баук Стево	24.	Дулетић Милан
6.	Баук Вукашин	25.	Миховић Бранко
7.	Бекун Иво	26.	Миховић Свето
8.	Вучетић Душко	27.	Очнинић Бранко
9.	Вучетић Илија	28.	Очнинић Душан
10.	Вучетић Милош	29.	Очнинић Милан
11.	Вучетић Предраг	30.	Одале Нико
12.	Вучетић Љубо	31.	Одаловић Ђоко
13.	Вучетић Стеван	32.	Одаловић Перо
14.	Вукадиновић Бранко	33.	Орловић Саво
15.	Вукадиновић Д. Марко	34.	Орловић Веселин
16.	Вукадиновић Филип	35.	Станишић Дејан
17.	Вукадиновић Јован	36.	Станишић Мило
18.	Вукадиновић Нико	37.	Станишић Станко
19.	Вукадиновић Предраг		

ДОМАЋИНСТВА – СТАРОСЈЕДНОЦИ КОЈИ ЖИВЕ ВАН ЛАСТВЕ ГРБАЉСКЕ

Р. бр	Име и презиме	Мјесто станов.	Р. бр	Име и презиме	Мјесто станов.
1.	Бајковић Ивица	Њемачка	30.	Дулетић Б.	Бијела
2.	Баук Жарко	Тиват	31.	Марсенић Мијо	Котор
3.	Баук Блажо	Будва	32.	Марсенић Ненад	Будва
4.	Баук Гојко	Тиват	33.	Марсенић Љубо	Мађарска
5.	Баук Ивица	Тиват	34.	Марсенић Свето	Котор
6.	Баук Иво	Тиват	35.	Марсенић Зоран	Котор
7.	Баук Марка Драган	Тиват	36.	Миховић Бошко	Беч
8.	Баук Предраг	Београд	37.	Миховић Драган	Београд
9.	Баук Радован	Будва	38.	Миховић Драган	Тиват
10.	Баук Слободан	Тиват	39.	Миховић Ладуд	Будва
11.	Баук В. Душко	Београд	40.	Миховић Љубо	Фекетић
12.	Бекун Милош	Ријека	41.	Миховић Рајко	Будва
13.	Дулетић Бранко	Х.Нови	42.	Миховић Зоран	Б.Топола
14.	Дулетић Драган	Будва	43.	Миховић Зоран	Тиват
15.	Дулетић Душан	Ријека	44.	Очнинић Драган	Х.Нови
16.	Дулетић Илија	Београд	45.	Очнинић Петар	Загреб
17.	Дулетић Иво	Котор	46.	Одловић Пеџа	Котор
18.	Дулетић Крсто	Будва	47.	Орловић Илија	Канада
19.	Дулетић Н.Александар	Котор	48.	Орловић Милован	Будва
20.	Дулетић Нико	Београд	49.	Орловић Стеван	Канада
21.	Дулетић Петар	Камсари	50.	Станишић Бошко	Тиват
22.	Дулетић С.Марко	Котор	51.	Станишић Бранко	Тиват
23.	Дулетић Славко	Котор	52.	Станишић Јово	Београд
24.	Вучетић Мишо	Суботица	53.	Станишић Марко	Тиват
25.	Вукадиновић Дејан	Котор	54.	Станишић Миланвоје	Будва
26.	Вукадиновић Иво	Котор	55.	Станишић Милорад	Тиват
27.	Вукадиновић Милош	Котор	56.	Станишић Стево	Котор
28.	Вукадиновић Љубо	Београд	57.	Станишић Зоран	Холандија
29.	Вукадиновић Вењо	Котор			

ДОМАТИНСТВА-ДОСЕЉЕНИКА СА СТАЛНИМ МЈЕСТОМ БОРАВКА У ЛАСТВИ
ГРБАЉСКОЈ

Ред.бр	Име и презиме	Ред.бр	Име и презиме
1	Чавор Лука	43	Шканата Илија
2	Ивановић Милорад-Лала	44	Ђаконовић Буро
3	Обрадовић Жарко	45	Јемљин Војо
4	Мићовић Јаков	46	Вујовић Обрад
5	Контић Миаутин	47	Перовић Машан
6	Дољаница Млаенко	48	Ђељановић Млађо
7	Лутовац Слободан	49	Радан Јован
8	Кашћелан Владо	50	Паовић Зоран
9	Радоњић Новак	51	Павловић Томо
10	Зеленика Славко	52	Вујичић Ђорђе
11	Асовић Новић	53	Томашевић Мијо
12	Јабланиновић Мићо	54	Томашевић Пајо
13	Секулић Милан	55	Перовић Драгомир-Мајо
14	Павловић Илија	56	Боричић Бранко
15	Калезић Павле	57	Поповић
16	Муратовић Мишо	58	Дачевић Недојша
17	Кнежевић Милош	59	Бозанца Александар
18	Зец Жељко	60	Тасић Миаутин
19	Ђекић Љубинко	61	Асановић Драгутин
20	Тошинновић Војо	62	Чавор Славко
21	Перовић Јанко	63	Ивановић Момчило
22	Маровић Душан	64	Чавор Веселимир
23	Милош Петар	65	Вујан Васо
24	Радан Бошко	66	Кнежевић Блажек
25	Перовић Драго	67	Дробићки Богосав-Боле
26	Танасков Адам	68	Вулетић Неђељко
27	Шувачки Драго	69	Радоњић Буро
28	Калисода Јовица	70	Поповић Иво
29	Живојиновић Томо	71	Живчевић Душко
30	Голубовић	72	Јанковић Милодраг
31	Маџар Борко	73	Мартиновић Љубомир
32	Ивановић Љубо	74	Зекајевић Мило
33	Ивановић Душан	75	Коприлица Вукашин
34	Ивановић Н.Милорад	76	Раичевић Драган
35	Чолан Владо	77	Марин Гојко
36	Чолан Никола	78	Нејковић Васо
37	Седан Милодраг	79	Поповић Крсто
38	Пашајалија Цвијо	80	Алаовић Петар
39	Мијовић Милан	81	Нустахија Драган
40	Куруџић Радивоје	82	Живковић Мирко
41	Кнежевић Слободан	83	Деасић Радивоје
42	Шумар Љубо	84	

В. П. ДАСТЯН (Роберт)
СТАВНИМ МЕСТОМ БОЖАНСКОГ У ДАСТЯН

ДОКУМЕНТА

О ИЗГРАДЊИ ЦРКВЕ

Месна Заједница "Ласва Грбљска"

Датум: август 2001г.

Бр: _____

Збор грађана МЗ "Ласва Грбљска" је организован са циљем детаљног информисања о свим пословима око обнове цркве Св. Спас. После је упознавања присутних са радовима на обнови, неподијелено је било мишљење да је већ потребно именовати Одбор за организовање прославе за освештавање цркве Св. Спас, па је тада и донијета следећа

О Д Л У К А

Именује се Црквени одбор за организовање прославе за освештавање цркве Св. Спас у којем остају сви чланови Црквеног одбора за обнову цркве, Орловић Саво, Вукадиновић Нико, Баук Љубо, Вучетић Љубо и Очинић Милан а проширује се са следећим мјештанима: Баук Стево, Баук Радомир, Вукадиновић Слободан, Вукадиновић Јован, Вукадиновић Војислав, Ивановић Љубо, Одаловић Нико, Михаовић Бранко и Станишић Дејан.

Предсједник Одбора за организовање прославе освештавања цркве је Орловић Саво Овај Црквени одбор има обавезу да у име свих мјештана Ласве Грбљске припреми и организује све у вези прославе за освештавање цркве Св. Спас уз договор са мјештанима и црквеним великодостојницима СПЦ.

МЗ Ласва Грбљска
Предсједник

**Митрополиту Црногорско Приморском
Господину Амфилохију
Цетиње**

Поштовани Господине Митрополите!

Желимо Вас обавијестити да мјештани, старосједноци, Ластве Грбљске намјеравају приступити обнови Цркава Св. Илија и Св. Спас, које су оштећене у земљотресу 15. априла 1979 год. а налазе на подручју Горње Ластве Грбљске, високо на падинама ловћена.

До сада смо прокрчили и израдили колни пут дужине око 5 км. до обије цркве, израђена је пројектна документација за обнову храмова а радови на изградњи електро линије су при крају.

Покренули смо активности на прикупљању новчаних средстава и грађевинског материјала а од Вас очекујемо благосов како би уз Божију помоћ почели са радовима.

С поштовањем.

Ластва Грбљска, јануар 2007г.

Одбор за обнову цркава Св. Спас и Св. Илија
Ластва Грбљска

1. Орловић Саво

2. Вукатиновић Нико

3. Очанић Младан

еелл С

МЗ "ЛАСТВА ГРБАЉСКА"

Одбор за обнову цркве Св.Спас

Дана 19.01.2001г.

Број 06/2001

Мјесна заједница Ластва Грбаљска донијела је одлуку 19.01.2001г. да започне оправку цркве Св.Спас и њеног дворништа.За извођача радова одаучила се за Обрадовић Жарка-Зидара из Ластве Грбаљске,са којим се дефинишу сви послови предметних радова и закључује

У Г О В О Р

Обрадовић Жарко (у даљем тексту извођач радова) је детаљно упознат са свим зидарским односно мајсторским радовима на оправци цркве Св.Спас и њеног комплетног дворништа.Понуда извођача у износу од 6500 ДМ (шест хиљада и пет стотина ДМ) је прихваћена .Те он као стручно лице преузима обавезе:

ОБАВЕЗЕ ИЗВОЂАЧА

1.Оправка цркве према пројекту уз надзор,консултације и сугестије Вукадиновић Ива грађевинског техничара из Ластве Грбаљске.Под овим пословима подразумева се рушење дијела цркве,чишћење камена и осталог материјала за зидање зидова,припрема камена и зидање поклона шаловање, малтерисање, постављање крова и подних плочница од природног камена.

2.Изградња камене ограде дворништа цркве и то:

- комплетан зид са једним лицем изнад цркве (сјеверно-источна страна) са простором за сједење од главне капије до улазне стране цркве.
- камени зид са два лица (сјеверна страна) са простором за сједење од главне капије до пута.
- камени зид уз пут (југо западна страна)са једним лицем и простором за сједење.Зид је висок 100см на који се граде стубови висине 50см обложени каменом са лицем на све четири стране.Размак стубова на Зиду је 1,5м.
- преграђивање и доградња високе међе уз пут (јужна страна)
- изградња стубова од камене фасаде за главни и споредни улаз (мала и велика капија) према пројекту жељезним вратима.
- постављање и бетонирање чесме.
- постављање и бетонирање 4 стуба за расвјету дворништа.

ОБАВЕЗЕ ИНВЕСТИТОРА

Како би се планирани послови одвијали у континуитету МЗ и Одбор су у обавези да изнесу сав потребан грађевински материјал и опрему испред цркве Св.Спас.Такође се обавезују да радинм акцијама или на други начин :

- сруши постојеће зидове ограде дворништа и одвоји камен за поновну изградњу.
- ископа темеље за ограду дворништа,темеље око цркве,простор до цркве гдје је примјјећена провалија ради санирања и попуне исте.
- организује акцију око пуњења темеља цркве и темеља за зидове ограде дворништа
- организује акцију за рад на бетонирању крова
- да разведе саскритичне каблове у цркви и дворништу кроз темеље зидова ограде.

- да сруши постојећу високу међу изнад пута и обезбједи камен за дозбивање исте,
- да изврши уземљење и постави траку за уземљење на цркви и око цркве.
Да би извођач радова имао пуну ефикасност у раду МЗ и Одбор му обезбеђују помоћног радника који ће радити са њим а начин његовог плаћања ће регулисат инвеститори.Око организације рада на објекту цркве и дворишта задужен је испред МЗ и Одбора Милан Очнинић.

Почетак радова на објекту цркве и дворишта је 01.02.2001г.а завршетак најкасније до 15.05.2001г.

НАЧИН ПЛАЋАЊА

1. На самом почетку радова 01.02.2001г. извођачу радова ће се исплатити 1000 ДМ.

2. Када извођач радова заврши цркву и 1/3 радова на дворишту цркве иплатиће му се 3000 ДМ.

3. И на крају када извођач радова заврши све ове уговорене обавезе око оправке цркве и дворишта, иплати ће му се 2500 ДМ, што ће укупно чинити 6500 ДМ,једнако понуђеном износу од стране извођача.

Овај уговор је сачињен у четири (4) примјерка који се достављају извођачу радова Обрадовић Жарку, надзорном органу, Одбору за обнову цркава и архиви МЗ Ластва Грбљаска.

Извођач радова
Обрадовић Жарко

Одбор за обнову цркава
1. Орловић Сава

МЗ Ластва Грбљаска
Вучетић Љубо

2. Вукладиновић Нико

3. Блаук Љубо

4. Очнинић Милан

Мјесна Заједница "Ласва Грђаљска"
Црквени одбор за санацију цркве "Св. Спас"
Дана, март 2001г.

Црквени одбор за санацију цркве Св. Спас процјењује да је потребно урадити иконостас у цркви Св. Спас. На основу контаката са власником столарске радње Војом Радановићем из Грђља, настањеног у Доброти и пројекта иконостаса, којег је урадио Милан Очиннић из Ласве Грђаљске одлучено је да се прави иконостас и сачини

УГОВОР

између Воја Радановића као извођача радова и црквеног одбора као инвеститора. Овим уговором се дефинишу све обавезе извођача радова и инвеститора.

1. Воја Радановић се обавезује да изради иконостас у потпуности према пројектној документацији која му је достављена.

2. Извођач радова је у обавези да провјери и узме стварне мјере након завршетка грубих зидарских послова са равни гдје је иконостас предвиђен да се постави у цркви.

3. Када извођач радова усклади све мјере на основу пројекта иконостаса и завршних грубих радова унутар цркве може прићи изради истог.

4. Извођач се обавезује да иконостас заврши за двадесет дана од потписивања овог уговора а најкасније до краја маја 2001г.

5. Извођач радова је дужан да иконостас пренесе-транспортује из Доброте до цркве Св. Спас и исти угради у цркву прије малтерисања зидова и свода цркве.

Испред црквеног одбора задужује се Милан Очиннић као надзорно лице да прати израду иконостаса у коначној форми све према пројекту. У случају да треба мијењати уговорене обавезе надзорно лице обавјештава црквени одбор.

НАЧИН ФИНАНСИРАЊА

Црквени одбор према понуди извођача прихвата да вриједност за израду иконостаса и његова уградња од стране извођача износи 6000 ДМ (њемачких марака). Извођачу радова ако испоштује рокове израде и уградње иконостаса црквени одбор мора исплатити комплетну суму најкасније до 31.08.2001г.

Овај уговор се ради у шест примјерака, по један извођачу радова, црквеном одбору, цркви Св. Спас, цркви Св. Илија, манастиру Подластва и Митрополији Црногорско-Приморској на Цетињу.

Извођач радова
Воја Радановић

Црквени Одбор

1. Орловић Саво
2. Вукадиновић Нико
3. Очиннић Милан
4. Вучетић Љубо
5. Баук Љубо

Ш/1879

Синџелија Патријарха Калиника дана протопопу
Стефану из Грбља.

свј. 36 ✓

Калиник М. Б. Патријарх њасем србљем и болгаром.
Умбреније наше пише. По благодети дару и власти
наше светаго Духа дано умбренију нашему от вилнаго

свј.
37 ✓

анџелера гос. нашего Ис. Хр., са писаним обласеним патр.
анџелом достојних на различних чинех вазводега. Икоже
и си в Господе Ис. Христе благоговѣније наше чедо Поп
Стефан, протопопа Вука свј. Благодетию пресе. и живот
ворсцаго Духа Бога, чрез вѣрност нашу вазводот осг на
ничелство духовног Протопопства, вже части христови на-
ства словени оца. Того ради сје писанио вздах ему на
анџеленио управлениа духовнаго зарученую свою наставу и
стинним путем водити по заповѣдех божних и правл. с.
апостол. и уставом с. богоносних наших отец са васакием
прилежаннем велекостно.

Сага ради и ви благоговѣнии свещеници и христо-
любиви и благосѣрни кибзави и кибзави и остали право-
вѣрни христови живущи ва богом христовом пламени зови
Грбља. Ваши обще дѣлати сѣте више вельноутому
вашему Протопопу нар Стефану достојную част ваздавати
и пошповататсе и Господе бог свасаго прекословѣи и прѣ-
слушавши да благословении будете. Будете без пративле-
нио сѣту нашиму писании, и к писану зѣбави стѣжите, оа-
ше тако вама. Бог љубве ради прѣбудет с вама иши; а
от нас молитву и благословение наследити имате на вегда.

Мѣе, Јан. ко дѣу у Грблѣ в тѣло мѣе (1740)

На вѣдѣнци наше: Писалихом и благословихом вла-
дику нар Данила да ва поштаи христовом да будет про-
топоп ова поп Стефан.

6.

Ш/1870

Погодба од г. 1747 житеља села Ластве у Грбљу са
иконописцем Б. Димитријевићем.

свј. 38 ✓

У име христа живи ва мѣмз Марта ка. пред Буд-
ву. — Да сѣт веденіе васакому чловеку тко чуе и види
сви писани, и да се зна како се погодних я Ђорђеви да-
скал Димитријевић с ластовлицима ва Грбља от прѣве св.
Спаса, погодисемо се дѣвери и два Темера, и апостоли и
крст, са свием своием одислом: са златом, све како у св.
Писах; и рекосмо да буде, ако Бог да, дѣвери и два Те-
мера и апостоле готови до списама дѣсви, а крст о дѣту. А
писах и Ђорђеви даскал ово писано руком мѣом, за већу
вѣру мећу вама, и погођено а у две цѣквѣна 10, дѣвери и
два Темера и апостоле 5. цѣк., а крст 5. цѣк.; и вмах от
ово више писано цѣсно цѣк. 1. и пошт сувишо цѣк. 1. и
гроша 3.

приложено
Младен Црноречкић,
нар учитељ.

ПРАВОСЛАВНИ МИТРОПОЛИТ ЦРНОГОРСКО - ПРИМОРСКИ

81250 Цетиње, Црна Гора, Југославија

тел/факс: 086 31-273

086 31-193

e-mail: mitropolija@cg.yu www.mitropolija.cg.yu

М. Бр. 1062

22.08.2000. год.

ПРАВОСЛАВНО АРХИЈЕРЕЈСКО НАМЈЕСНИШТВО БОКОКОТОРСКО и/р Високопречасном протојереју ставрофору Момчила Кривокапићу

КОТОР

Сагласно Уставу Српске Православне Цркве, а на предлог архиепископског намјесника бококоторског протојереја ставрофора Момчила Кривокапића доносимо следећу

ОДЛУКУ

Потврђује се одбор за обнову храма Св. Вазнесења Христовог у Ластви Грбањској и то:

1. Саво Орловић, председник
2. Нико Вукадиновић, члан
3. Милан Очинјић, члан
4. Љубо Вучетић, члан
5. Љубо Баук, члан

Одбор је дужан да изабере благајника и да обавјештава ЕУО Митрополије о свом раду.

С благословом,

ПРАВОСЛАВНИ МИТРОПОЛИТ
ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКИ

МЗ "ЛАСТВА ГРБАЉСКА"

Одбор за обнову цркве Св. Спас

Дана 17.02.2001г.

Број: 19/2001

ЗАКЉУЧЦИ СА ЗБОРА ГРАЂАНА ЛАСТВЕ ГРБАЉСКЕ

У земљотресу 15.априла 1979 год. знатно су нам оштећене цркве Св.Илија и Св.Спас. Да би отпочели са обновом били смо принуђени да прокрчимо и изградимо колни пут дужине 5 км. у чему смо успјели сопственим радом али и захваљујући помоћи коју смо добили са стране.

У међувремену је од стране стручних служби Регионалног завода за заштиту споменика културе Котор израђена пројектна документација за обнову цркава. Израда пута, пројеката и прикупљање одређених средстава, уз наглашени ентузијазам формираног Одбора за обнову, су били довољни за отпочињање радова, који су добили верификацију и пуну подршку на збору мјештана одржаном дана 17.02.2001г. када је и одлучено:

- да се свим мјештанима упутн циркуларно писмо са молбом за прилог.

- да се са радовима настави до коначног завршетка уз настојање да обнова цркве Св. Спас буде завршена до Спасовдана (24.мај) када би требало да се обави и освећење овог храма (уколико се не успије одложити за 1-2 мјесеца).

- да се поново установи Спасовдан као дан свих мјештана Ластве и да се заједно као некада сакупљало пред овом црквом дочекујући Грђане, колшије Поборе и све друге пријатеље нашег мјеста и поштоваоце наше традиције.

- да сваки пунољетни Старо-Ластовљанин (који је запослен, који је у пензији или привређује на други начин) помогне обнову са 100дм.

- да свака породица у Ластви која није обухваћена претходно поменутом обавезом помогне обнову са 100дм

(Молимо да се подјела на Старо-Ластовљане и друге не схвати погрешно, већ као настојање Одбора да онима чији су директни преци градили цркву стави већу обавезу у обнови али не и обезбједи било која друга већа права).

Радови на цркви су значајно одмакли и добро напредују. Обезбјеђен је готово сав потребан грађевински материјал, доведена струја и вода, а прикупљена су одређена финансијска средства. За дефинитиван завршетак посла потребна су нам средства за плаћање извођача радова, те Вас молимо да:

- специфициране износе можете уплатити Војиславу Вукадиновићу, Милану Очићу, Вукашину Бауку или Љубу Вучетићу

- уколико то не урадите *бићемо слободни да Вас лично посјетимо* и дефинитивно се увјеримо да ли сте спремни да дате прилог или не. (Лично би нам одговарало да уплатите средства или нас обавјестите о свом одустајању како Вас неби непотребно узнемиравали)

Пошто то до сада није сте урадили а многи су већ значајно помогли, не сумњало да ће те и Ви подржати ову акцију те да ће те искористити прилику да својим прилогом и другом помоћи допринесете обнови и обезбједите себи мјесто у књизи донатора коју планирамо формирати и трајно чувати у цркви.

С поштовањем.

Одбор за обнову цркве "Св. Спас"

Ластва Грбаљска, фебруар 2001г.

Напомена: Закључци са збора грађана упућени су сваком грађанину у напјери да се информишу о планираним радовима и висини повчаних давања која су у обавези издвојити.

Мјесна Заједница "Ласва Грбљска"
Црквени одбор за санацију цркве "Св. Спас"
Датум, август 2001г.

ИЗВЈЕШТАЈ

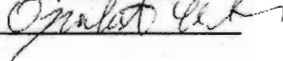
О ИСПЛАТИ ИКОНОСТАСА

У фази обнове цркве Св. Спас црквени одбор за обнову цркве процјењује да би значајно било изградити и уградити иконостас у цркви. Црквени одбор је предложио своју идеју мјештанима старосједиоцима Ласве Грбљске и тражио добровољце који ће додатним учешћем финансирати израду иконостаса, ако се средства не обезбиде на други начин. Предлог је прихваћен а као гарант за финансирање и плаћање иконостаса извођачу Воју Радановићу одмах су се пријавили следећи мјештани: Вукадиновић Иво, Баук Љубо и Славко, Вукадиновић Благодир, Орловић Саво, Вукадиновић Слободан, Баук Стево, Баук Раде, Одаловић Нико, Очинић Милан, Станишић Дејан, Михаковић Бранко и Свето, Ивановић Љубо, Павловић Предраг, Зекљевић Мило и Вукадиновић Војислав.

Како средства за израду иконостаса није су прикупљена у пуном износу од 6000 дм сви прикупљени су појединачно платили по 200 дм, што је било довољно за исплату иконостаса Воју Радановићу.

за Црквени Одбор

Орловић Саво

Мјесна заједница Ластва Грбаљска
Црквени Одбор за обнову цркве Св. Спас
Датум, август 2001г.

Због изузетно преданог и квалитетног рада на обнови цркве Св. Спас и комплетне изградње порте цркве, црквени одбор доноси следећу:

О Д Л У К У

Да се извођач радова Обрадовић Жарко награди са 2.000 њемачких марака након завршетка цркве и њеног дворишта.

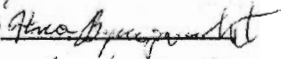
Уговором је било предвиђено да се Обрадовић Жарку за предметне радове исплати 6.500 њемачких марака, али црквени одбор сматра да је та сума мала и заиста недовољна за рад који је утрошен од стране извођача. Новац треба накнадно сакупити и именованом исплатити прије освештавања цркве Св. Спас.

Црквени Одбор

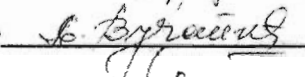
1. Орловић Саво

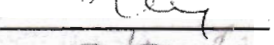
2. Вукадиновић Нико

3. Баук Љубо

4. Вучетић Љубо

5. Очинић Милан

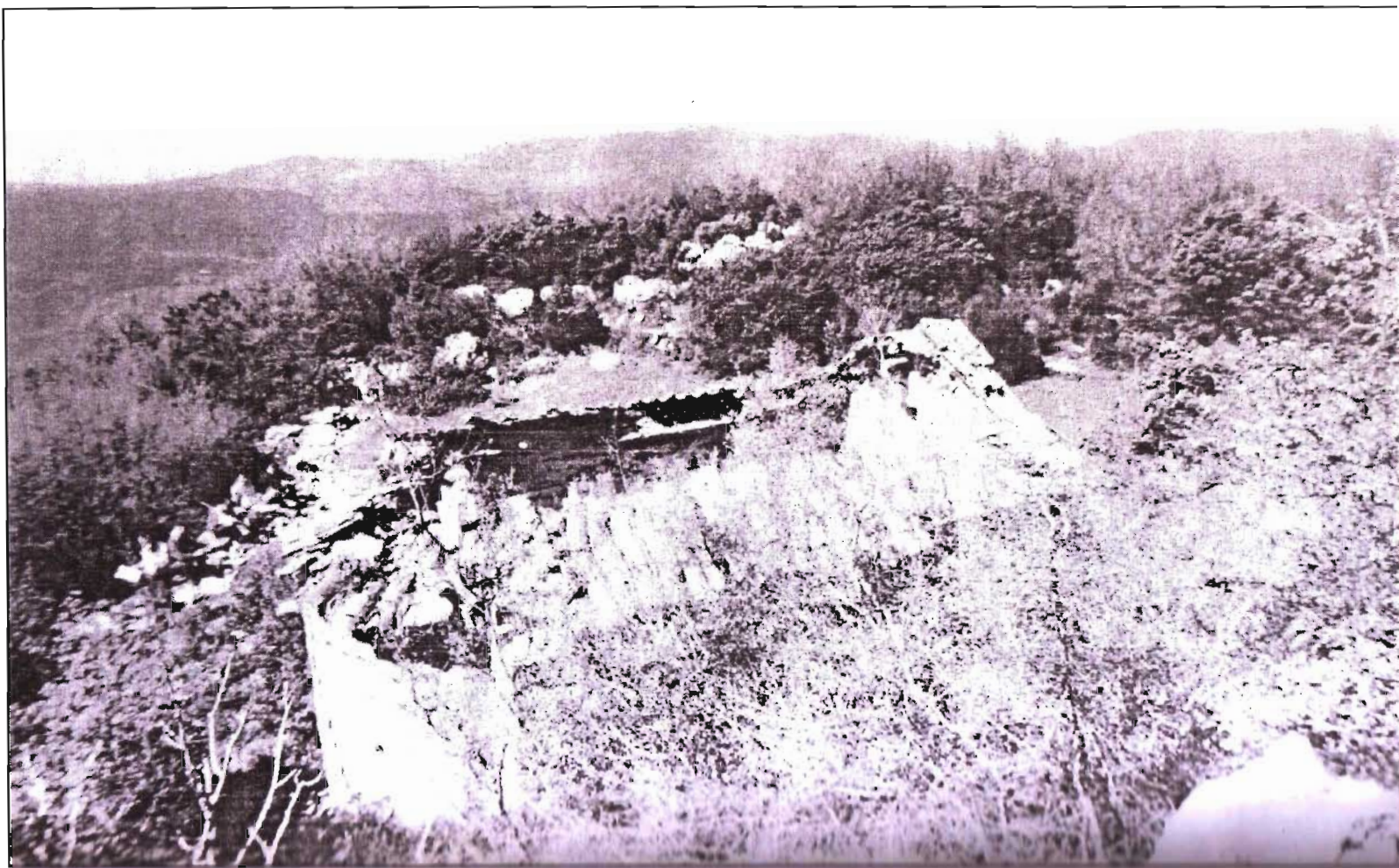
ФОТОГРАФИЈЕ

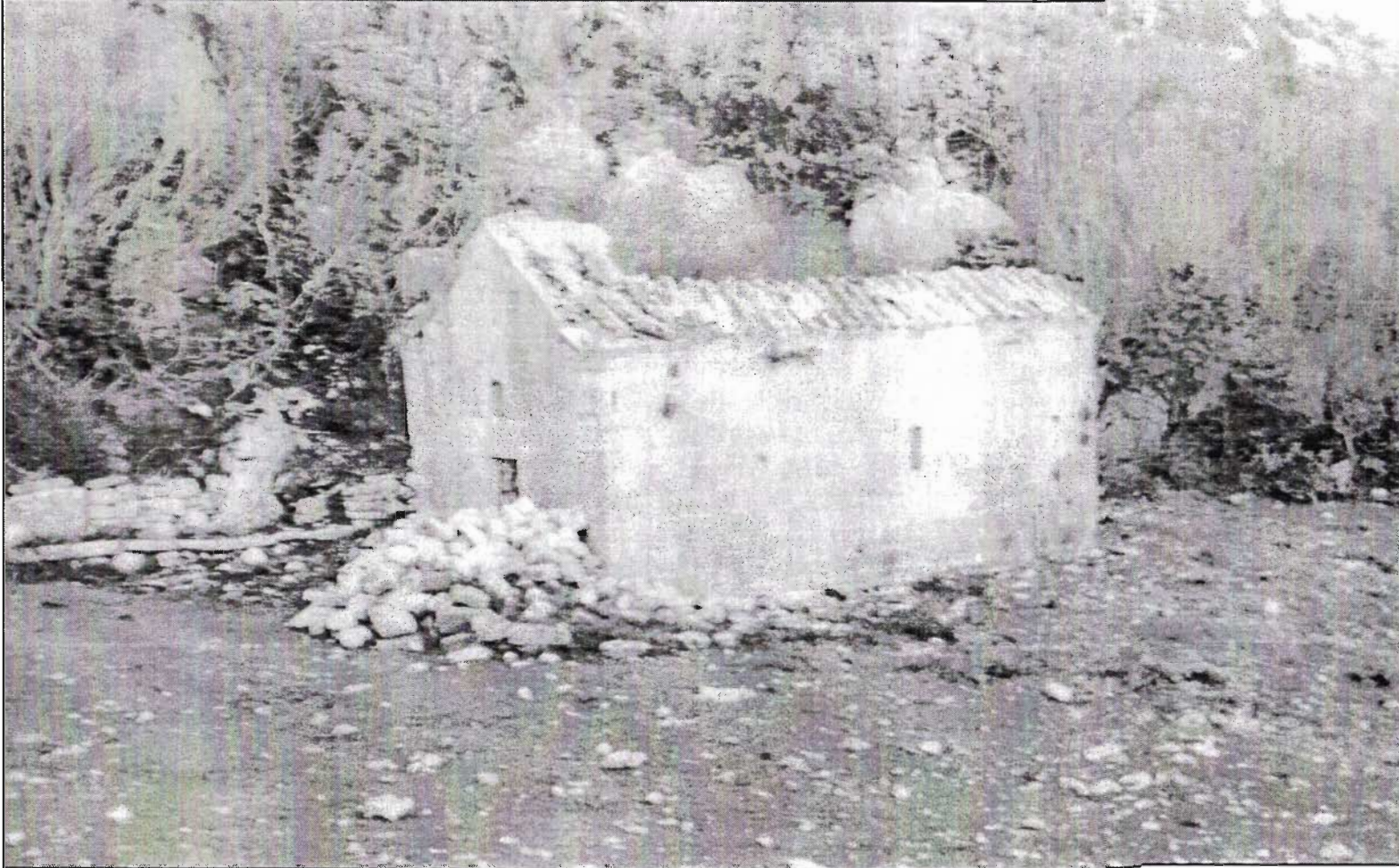
Црква је била знатно оштећена у земљотресу 15. априла 1979. год.

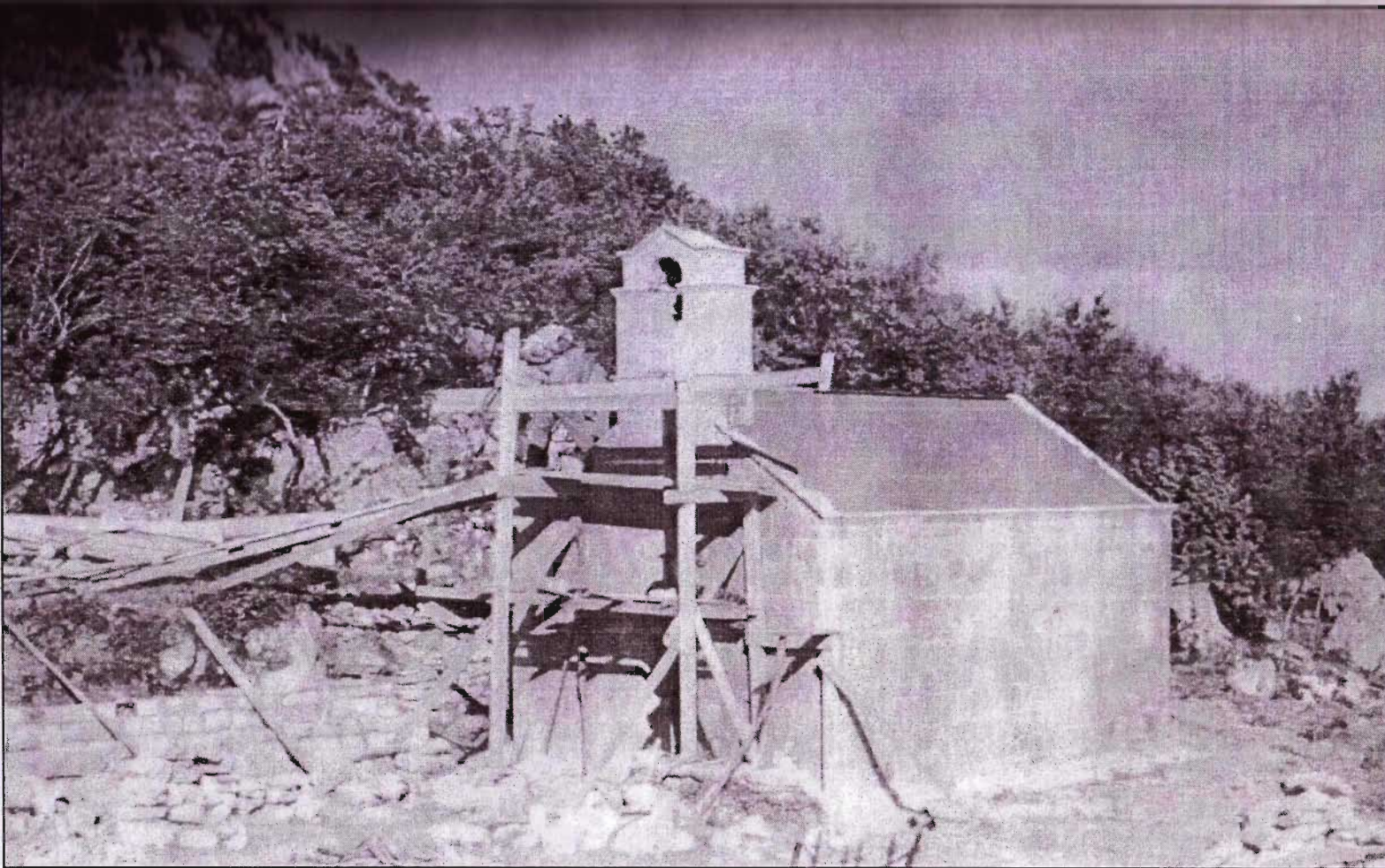
Радони су добро наредовани заград живи убрности и уврности сраица а

Оштећена кров, сјеверног зида и апсида су била посебно велика

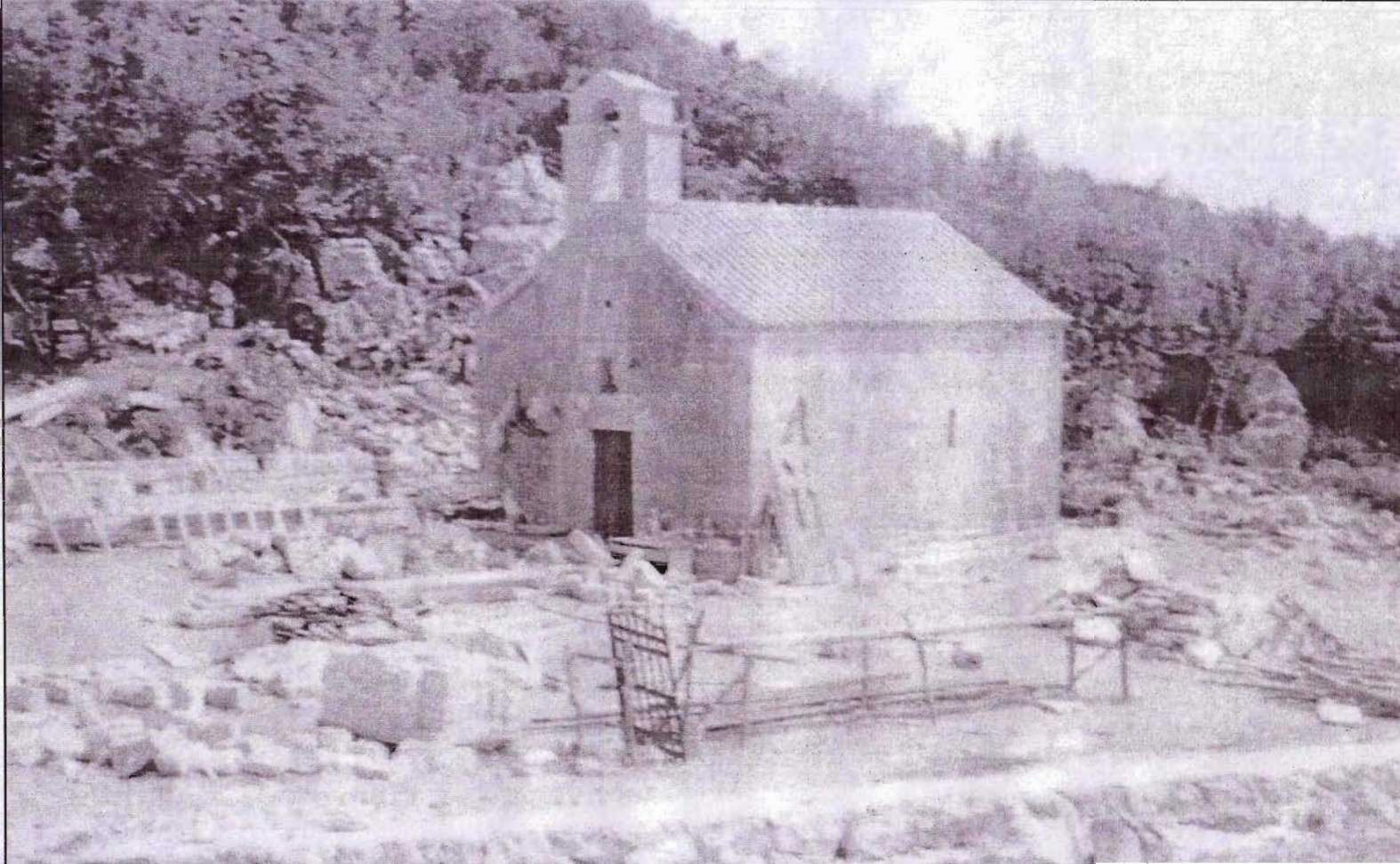
Помало заборављена, без крова и звоника, чекала је ступљико своје неимаче

Новосаграђени звоник са крстом употпунио је постојећу красоту форме Храма

Обнова је почела. Велики посао је тек предстојао

Осим саме цркве, уређено дворниште и прелијеп поглед остављају посебан утисак на посјетиоца

Највећа надморска висина међу грбљаским црквама, од 505 м, омогућава да се види красота контраста двије њиве значајне за Грабљ: једна модро зелена (Мрчево поље), а друга модро плава (Јадранско море)

Црква љепотица, челенка Грбља, бисер међу црквама, наша дика и похвала,
дјело братске слоге и прегнућа.

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
41.	Баук Радован	Ластва Грбљауска		300	Учествовао у акцијама и обезбјиједно засаду око цркве
42.	Баук Славко	Ластва Грбљауска		200	
43.	Баук Стево	Ластва Грбљауска		300	Рад са компресором, ровокопачем, ут. лопатом и трактором 20 дана
44.	Баук В. Иво	Тиват	50		
45.	Баук Вукашин	Ластва Грбљауска	50	100	
46.	Баук Здравко	Ластва Грбљауска			20 дневница на радним акцијама
47.	Бегић Милан	Ластва Грбљауска		100	
48.	Бекун Иво	Ластва Грбљауска		100	
49.	Божовић Гојко	Будва	20	40	
50.	Божовић Нико	Будва		20	
51.	Богићевић Ратко	Пријевор			12 м ³ морачког пијеска
52.	Бринић Вуко	Кртоли			КПО орм., месинг. кутије за расвј., рад око главине за звоно и око крста
53.	Бркан Перо	Кавач			КПО орм., месинг. кутије за расвј., рад око главине за звоно и око крста
54.	Бућин Ненад	Котор			Стручни савјети у припреми књиге
55.	Бујковић Војо	Стара Фортица			Бунт жељеза 18мм. 3м ³ уљачињског пијеска, 0.5м ³ понтова
56.	Вељић Драган	Тиват			Напис за споменик за заједничку костурницу
57.	Вицковић Крсто	Тиват			Радио токарске послове
58.	Вучетић Душко	Ластва Грбљауска	80	100	5 радних дана у акцијама
59.	Вучетић Илија	Ластва Грбљауска		100	
60.	Вучетић Милош	Ластва Грбљауска		100	Рад са трактором, увијек према потреби, 5 радних дана на акцијама

СПИСАК ПРИДЛОЖНИКА

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	ПОК. СРЕДСТВА У ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
1.	"Агроном Приморје"	Будва		100	
2.	"Ама Будва"	Будва		200	
3.	"Бодико компани"	Ластва Грбаљска			Матер. за капије вриједности 200дм и фосне-понтони у вријед. од 328дм
4.	"Водовод-Будва"	Будва		600	100кг. експлозива, 1000м дет. штапина, тер. клмион 4 дана
5.	"Црна Гора Пут" Котор	Котор			100 м ³ пијеска
6.	"ЕД Будва"	Будва			6 др. стубова, 150кг траке, 280м СКС кабла и остали ситан материјал
7.	"ЕЛМОС"	Будва		200	
8.	"Глобтоур"	Будва		50	
9.	"ХТП Милочер"	Будва		200	
10.	"Дирекција за изградњу" Котор	Котор			Рад са механизацијом два дана + 100м ³ пијеска
11.	"Јадрански сајам"	Будва		400	
12.	"ЈАМБ"	Будва		50	
13.	"ЈКСП Будва"	Будва	300	300	
14.	"ЈП. Морско добро и Комунално Тиват"	Тиват/Будва			110 врећа цемента, 20 креча, 1м ³ гредица, 1м ³ дасака, најлон
15.	"Крулекс" Крута Н.	Главатске кућице			20 пакова цемента
16.	"Југопетрол" Котор	Котор		400	1000 лит. нафте
17.	"Комунално" Котор	Котор			10м ³ пијеска+40 м ³ јаловине
18.	"Кремисито комерц"	Ластва Грбаљска		100	
19.	"Књаз Милош" Дранђ.	Ластва Грбаљска		300	
20.	"МЗ Ластва Грбаљска"	Ластва Грбаљска		1260	

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	НОВ. СРЕДСТВА У ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			ЗА ПУТ	СВ. СПАС	
61.	Вучетић Љубо	Ластва Грбљауска	80	100	20кг. експлозива и 150 капсули, учешће у свим акцијама и договорима
62.	Вучетић Стево	Ластва Грбљауска	100	100	150м СКС кабла за прикљ. НН линију и ор. помоћ
63.	Вучетић Василије	Ластва Грбљауска		100	3 дневнице на изради ел. инсталација и н.н. линије
64.	Вујовић Бранко	Пелиново			Радио око крстова за св. трпезу
65.	Вујовић Милан	Пелиново			Свијећњак и сијалица са крстом
66.	Вујовић Обрад	Ластва Грбљауска		50	
67.	Вукшић Боро	Котор			Израда фотографија
68.	Вукадиновић Васо	Ластва Грбљауска		100	5 дневница
69.	Вукадиновић Ђина	Ластва Грбљауска		115	
70.	Вукадиновић Бранко	Ластва Грбљауска	80	100	1 радни дан на акцији
71.	Вукадиновић Д. Марко	Ластва Грбљауска	50	100	
72.	Вукадиновић И. Данница	Котор		200	
73.	Вукадиновић Дарко	Ластва Грбљауска			Садио бориће око цркве
74.	Вукадиновић Давор	Ластва Грбљауска			Садио бориће око цркве
75.	Вукадиновић Дејан	Ластва Грбљауска	50		
76.	Вукадиновић Филип	Ластва Грбљауска	80	100	
77.	Вукадиновић Иво	Котор		300	Надзор на изградњи цркве, сарађивао при изради пројекта
78.	Вукадиновић Јован	Ластва Грбљауска		100	Рад са трактором, увијек према потреби, 5 радних дана на акцијама
79.	Вукадиновић Нико	Ластва Грбљауска	50	200	
80.	Вукадиновић Зоран	Ластва Грбљауска	50	100	

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	НОВ. СРЕДСТВА У ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
21.	"Новоградња"	БУДВА		200	
22.	"Од Вукадиновић Компани"	Ластва Грбаљска			Превоз материјала, људство према потреби, комплет жељезо, летве за кров, пијесак и др.
23.	"Општина Будва"	БУДВА		1000	
24.	"Снавер Холандеј"	БУДВА		200	
25.	"ТВИ Адриатик"	БУДВА		100	
26.	Ашанин Мирослав	БУДВА			Шемирање грађевинског ормарића
27.	Андровић Велимир	Котор			40 цаква креча
28.	Антић Раде	БУДВА	10		
29.	Антовић Јово	Радановићи		120	
30.	Антовић Никола	Радановићи		20	
31.	Асовић Новић	Ластва Грбаљска		100	
32.	Бајковић Стево	БУДВА		20	
33.	Бајковић Р. Иво	Ковачи		40	
34.	Балетић Весна	Котор		30	
35.	Бановић Коко	БУДВА			20 цаква цемента
36.	Баук Блажо	Ластва Грбаљска	50		
37.	Баук Бранко	Ластва Грбаљска		100	
38.	Баук Драган	Ластва Грбаљска	100		Трети камион за превоз према потреби.
39.	Баук Милош	Ластва Грбаљска		50	
40.	Баук Љубо	Ластва Грбаљска	50	200	

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	НОВ. СРЕДСТВА У ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
81.	Вукадиновић Слободан	Ластва Грбаљска		300	300 дм за ручак на плочн. 250дм ручак на акцији
82.	Вукадиновић Владимир	Ластва Грбаљска		500	Лакирао и фарбао улазна врата цркве и врата порте. 10 ДНЕВНИЦА НА АКЦИЈА
83.	Вукадиновић Војислав	Ластва Грбаљска		480	Учествовао у свим договорима и акцијама. Водно послове на електрификаци
84.	Вукчевић Драган	БУДВА			Уклопни сат за расвјету
85.	Вуковић Аурора	Београд	20	50	Завјеса за иконостас, стољњак за св. трпезу и др. и детаљи на ур-бесу цркв
86.	Вуковић Мирча	Београд		50	
87.	Вуковић Павле јуниор	Београд		10	
88.	Вуковић Зоран	Београд		10	фарбање и лакирање опреме за цркву
89.	Вуксановић Ненад	БУДВА			Материјал и извођ. гром. инсталације
90.	Вуксановић Саво	БУДВА			Израда полице за продају свијећа
91.	Вулетић Неђељко	Ластва Грбаљска		100	
92.	Гиљача Саво и Иво	Љешевини			2 м ³ камена за звоник
93.	Голијанин Драган	БУДВА	20		
94.	Гргуровић Војо	БУДВА	50	100	Чесму за дв. цркве, 100дм за пријеву за воду
95.	Гривић Саво	Радановићи		20	
96.	Дабовић Радојка	Тиват			Шила завјесе за иконостас и стољњак за св. трпезу
97.	Дабовић Тоићи	Тиват			Лакирао дјелове за цркву
98.	Дедић Блажо	БУДВА	200	300	30 цаква цемента
99.	Дековић Новица	Тиват			Радио алатинчарске послове
100.	Дивјак Љиља	Котор		100	
101.	Дојчиновић Лоло			50	

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
102.	Долинић Славко	Ластва Грбљска		100	
103.	Дољаница Миленко	Ластва Грбљска	50		
104.	Дробњак Богосав	Ластва Грбљска	20	100	
105.	Дубравчевић Предраг	Радовићи		100	Радио све токарске послове
106.	Дубравчић Дано	Тиват			КПО орм., месинг. кутије за расвј., рад око Гл. звона
107.	Дулетић Блажо	Ластва Грбљска		100	
108.	Дулетић Драган	Будва		100	
109.	Дулетић Иво	Ластва Грбљска	100	100	
110.	Дулети Крсто	Будва		100	
111.	Дулетић П. Марко	Ластва Грбљска	80	100	
112.	Дулетић П. Бранко	Каменари		100	
113.	Дулетић Љубо	Ластва Грбљска	80	100	5 радних дана на акцијама
114.	Ђекић Љубинко	Ластва Грбљска		100	
115.	Ђукановић Јовица	Тиват			Радио токарске послове
116.	Ђурановић Љубо	Радановићи		100	
117.	Ђуричковић Машан	Подгорица		100	
118.	Живковић Боро	Будва	5		
119.	Живковић Дејан	Београд			Кречење цркве и фарбање столарије
120.	Живојинов Жељко	Ластва Грбљска			Превоз материјала и људства према потреби
121.	Зец Љубо	Будва		100	

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
122.	Зекљевић Мило	Ластва Грбаљска	100	200	Гајба пива и доручак, 150ДМ за вечере у кафани
123.	Зеленика Славко	Ластва Грбаљска		50	
124.	Зифра Тонћи	Лепатани			Израдио главину за звоно
125.	Зоран Саво	Наљежићи		50	
126.	Илић Тихомир	Ластва Грбаљска			4 мајсторске дневнице (израда тротоара и фуговање)
127.	Ивановић Дцо	Ластва Грбаљска			Малтерисање -2 дневнице
128.	Ивановић Бранко	БУДАВА	100	100	
129.	Ивановић Душан	Ластва Грбаљска	100	50	
130.	Ивановић Мијо	Ластва Грбаљска	100		Ручак, доручак и двије гајбе пива, 10 радних дана у акцијама
131.	Ивановић Милорад	Ластва Грбаљска	100		1 радни дан на акцији
132.	Ивановић Нико	Ластва Грбаљска	50		
133.	Ивановић Неђо	Ластва Грбаљска		30	
134.	Ивановић Наталија	БУДАВА	5		
135.	Ивановић Љубо	Ластва Грбаљска	300	300	Ручак, доручак и гајба пива, 10 радних дана у акцијама
136.	Ивановић Слобо	Ластва Грбаљска	100		
137.	Јаблановић Мићо	Ластва Грбаљска		100	
138.	Јајчанин Остоја	Тиват		500	
139.	Јанковић Даница	Ластва Грбаљска		100	
140.	Јанковић Миодраг	Ластва Грбаљска		100	
141.	Јанковић Ђиња	БУДАВА	5		

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
142.	Јековић Иво	Тиват			Алатничарски послови
143.	Јелић Бранко-Мићо	Ластва Грбаљска			Постављање подних каменних плочица
144.	Јовић Боро	Тиват			Радио око звона
145.	Јовић Новица	Будва		10	
146.	Јововић Илија	Будва			Кабал 3x2.5mm ² -50m, ребрасто цријево 100m, из. гро. инстал. и монажа
147.	Кашћелан Видо	Тиват			Радио токарске послове
148.	Калезић Павле	Ластва Грбаљска		100	
149.	Капа Зоран	Будва		20	
150.	Кнежевић Бране	Ластва Грбаљска			20 дневница на радним акцијама
151.	Кнежевић Милош	Ластва Грбаљска			Заварицао мјешалице, припремао бојере за уземање, поправак колица
152.	Кнежевић Новак	Будва	5		
153.	Кнежевић Слободан	Ластва Грбаљска		100	
154.	Кнежевић Владо	Ластва Грбаљска	50	100	
155.	Колар Хамо	Будва	10		
156.	Колек, Ауто камп-Јаз	Будва		120	
157.	Контић Ивица	Ластва Грбаљска			20 дневница на радним акцијама
158.	Копривица Новак	Будва	10		
159.	Кордић Мило	Радановићи			5 ролини кондора за кров
160.	Костић Васко	Кртоли			Стручни савјети у припреми књиге
161.	Ковачевић Блажо	Будва	10		

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	НОВ. СРЕДСТВА У ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
162.	Ковачевић Бранко	Тиват		✓	Радио столарске радове
163.	Ковачица Александар	Ластва Грбљанска		50	
164.	Кужељ Бранко	Врановићи			Лно крст за звоник и звоно
165.	Лавићевећ Милош	Будва			Кабал 3x2.5mm ² -50m, ребрасто цријево-100m, из гром. и настла. и монтажа
166.	Лазаревић Ђ. Нико	Бигора			Израдно врата за капије(мала и велика капија)
167.	Летица Станко и Весна	Шкаптарска		50	
168.	Лијешевећ Гојко	Будва	100		
169.	Љубановић Владо	Будва		100	
170.	Магуд Јово	Радановићи			Рад са својим камноном један дан(насилање јаловином)
171.	Магуд Станко	Радановићи			6 понтова-фосни од 6m. 15m ³ морачког пијеска, кам за стуб за св. трпезу, рад читав дан са УТ. лопатом
172.	Мајић Јагош	Пријекор			Ормар за у цркву
173.	Марић Бора Лидија	Ластва Грбљанска		50	
174.	Марић Гојко	Ластва Грбљанска		50	
175.	Мариновић Радован	Радановићи			100 литара нафте, 200 дм горива
176.	Маркићевећ Видо	Будва		100	
177.	Марковић Божо	Будва	20		
178.	Марковић Милија	Будва	10		
179.	Марковић Раде	Радановићи			Рад са својим камноном један дан и превоз 5 тура пијеска
180.	Марсенић Мномир	Котор		100	
181.	Матовић Р. и Делић В.	Сутоморс-Будва			Стручни налаз о исправности ел. инсталације, вриједност око 100дм

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
182.	Мазарак Пеко	Горовићи			Икона изнад врата--"Вазнесење Господње"
183.	Миховић Бошко	Ластва Грбљска		100	
184.	Миховић Бранко	Ластва Грбљска	80	200	Ручак,доручак и гајба пива.5 радних дана на акцијама
185.	Миховић Деса	Ластва Грбљска	40		
186.	Миховић Драган	Ластва Грбљска	80	100	
187.	Миховић Душанка	Ластва Грбљска		100	
188.	Миховић Ладуд	Ластва Грбљска	100	100	
189.	Миховић Рајко	Ластва Грбљска	100	100	
190.	Миховић Свето	Ластва Грбљска	80	200	Ручак,доручак и гајба пива.5 радних дана на акцијама
191.	Миханловић Радисав	Ластва Грбљска			Превоз једне туре цемента на рел. Котор-Подластва
192.	Мијовић Владо	Тиват			Израдио сталак за калоницу и друге токарске послове
193.	Мосаровић Зорка	Будва		50	
194.	Мудринић Раде	Ластва Грбљска		100	
195.	Муратовић Мишо	Ластва Грбљска		150	
196.	Никаљевић Радмила	Будва		10	
197.	Ного Чедо	Ластва Грбљска		100	
198.	Очинић Бранко	Ластва Грбљска	50	130	
199.	Очинић Петар	Ластва Грбљска		100	
200.	Очинић Милан	Ластва Грбљска	50	300	Гајба пива и доручак за пут,учеће у свим акцијама и договорима
201.	Очинић Зорка	Ластва Грбљска		50	

Р.СЛ. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
202.	Обрдовић Дејан	Ластва Грбаљска			30 дневница на радним акцијама
203.	Одаловић Ђ.Предраг	Ластва Грбаљска		100	
204.	Одаловић Ђоко	Ластва Грбаљска		100	
205.	Одаловић Перо	Ластва Грбаљска		100	
206.	Одаловић Нико	Ластва Грбаљска		200	Рад са трактором .увијек према потреби
207.	Орловић Драган	Ластва Грбаљска		100	
208.	Орловић М.Илија	Будва		100	
209.	Орловић Милован	Будва		100	
210.	Орловић Петар	Ластва Грбаљска		100	
211.	Орловић Саво	Ластва Грбаљска	50	300	Један дан акције
212.	Орловић Веселин	Ластва Грбаљска	5	100	
213.	Оца Перо	Наљежићи			Лакирао дјелове за цркву
214.	Оцић Амалио	Тиват			Радио ковачке послове
215.	Павићевић Часлав	Будва		50	
216.	Павловић Анђе	Ластва Грбаљска		50	Помоћ око уређења цркве
217.	Павловић Наталија	Будва	5		
218.	Павловић Предраг	Ластва Грбаљска		300	Кречење цркве,фарбање столарије,иконостаса и 3 дневнице на рад.акцијама
219.	Пејовић Ђуро	Будва		100	
220.	Пекнић Пантелија	Будва	10		
221.	Пераш Марко	Котор			КПО орм..месинг.кутије за расвј.,рад око главине за звоно и око крста

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
222.	Перовић Даница	Радановићи			1 гајба пива + доручак за акцијаше
223.	Перовић Јанко	Ластва Грбаљска		50	
224.	Перовић Машан	Ластва Грбаљска	50	200	
225.	Перовић Милорад	Радановићи	50		
226.	Перовић Мирко	Радановићи	50	30	
227.	Пуношевић Младен	Тиват	20		
228.	Петровић Марко	Тиват			Радио токарске послове, израда свијестињака и модула за звоно
229.	Петровић Мирослав	Тиват			Радио око звона
230.	Петровић Милан	Кртоли			КПО орм., месинг. кутије за расвј., рад око главине за звоно и око крста
231.	Поповић Гојко	Тиват			Столарски послови
232.	Поповић Иво	Ластва Грбаљска		40	
233.	Поповић Крсто	Ластва Грбаљска		50	
234.	Предојевић Емил	Ластва Грбаљска		100	
235.	Придиловић Крсто	Будва		30	
236.	Придиловић Мићо	Будва		100	
237.	Протић Милутин	Будва		20	
238.	Радановић Гојко	Вишњева		20	
239.	Радановић Војо	Котор			Улазна врата на цркви и налоњ за икону
240.	Раденовић Зоран	Аустрија		20	
241.	Радионица цр. Св. Никола	Котор			Обезбеђење и постављање икона на иконостасу

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	св. Спас	
242.	Радовић Тихомир	Будва		50	
243.	Радоњић Иво	Ластва Грбаљска			3 дневнице на радним акцијама
244.	Радоњић Новак	Ластва Грбаљска			10 дневница, гајба пива и флаша ракије
245.	Радоњић Предраг	Ластва Грбаљска			5 дневница на радним акцијама
246.	Радоњић Љубо	Будва			400м ПВЦ цријева по сниженој цијени
247.	Радоњић В. Ђуро	Ластва Грбаљска		100	
248.	Радуловић Бато	Подгорица		25	
249.	Радуловић Данијела	Подгорица		25	
250.	Радуловић Томо	Будва		10	
251.	Раичевић Драган	Ластва Грбаљска		100	
252.	Раичевић Спасо	Радовићи			Радио ковачке послове
253.	Ређић Винко	Будва	10		
254.	Росић Момо	Тиват			Израда и обрада св. трпезе
255.	Складани Нико	Тиват			Радио браварске послове
256.	Спасић Зоран	Ластва Грбаљска		100	
257.	Станишић Бошко	Тиват		100	50 л. хидрола
258.	Станишић Дејан	Ластва Грбаљска	80	300	Ручак, доручак и гајба пива, теретно возило и 5 радних дана
259.	Станишић Марко	Тиват		100	
260.	Станишић Мило	Ластва Грбаљска			50 ком каналце
261.	Станишић Р. Бранко	Тиват		100	

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	НОВ. СРЕДСТВА У ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
262.	Станишић Р. Миодраг	Тиват		100	
263.	Станишић Станко	Ластва Грбљска		100	
264.	Станишић Стево	Ластва Грбљска		100	
265.	Стегић Митар	Кртоли			КПО орм..месинг.кутије за расвј..рад око галвине за звоно и око крста
266.	Стјепчевић Роко	Тиват			КПО орм..месинг.кутије за расвј..рад око галвине за звоно и око крста
267.	Стојчић Мишо	Београд		100	
268.	Стојановић Милорад	Тиват			2 мала прозора на цркви (олтар и јужна страна)
269.	Стојановић Вукосава	Будва		50	Ручни вез за столчиће за прилог цркви
270.	Сворцан Грујица	Будва		100	
271.	Татић Мирослав	Београд			650 ком. цријепа и 25 гравала за крок цркве
272.	Тесла Милан	Тиват			Глодачки послови
273.	Томашевић Милош	Ластва Грбљска	50		30 оброка у својој кафани.
274.	Тришић Антонија	Ср. Каменица		25	
275.	Тришић Милорад	Ср. Каменица		25	
276.	Тучевић Љубо	Ластва Грбљска		20	
277.	Ћетковић Боро	Горовићи		100	
278.	Ћосо Раде	Котор			Организовао набавку грађ.материјала
279.	Ђурчић Милица	Прчањ		100	
280.	Урошевић Радован	Будва			Шемирање грађевинског ормарића
281.	Франета В. Лука	Будва		100	

Ред. број	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ	МЈЕСТО СТАНОВАЊА	нов. средства у ДМ		ОСТАЛА ПОМОЋ
			за пут	Св. Спас	
282.	Царевић Душан	Ластва Грбаљска		100	
283.	Царевић Милан	Ластва Грбаљска			1.5м ³ пијеска "нула"
284.	Царевић Саво	Ластва Грбаљска		30	
285.	Црногорац Ђорђе	Будва	10		
286.	Црногорац Ацо	Будва	10		
287.	Чавор Велимир	Будва	80		
288.	Чавор Драган	Тиват			Радио токарске послове
289.	Чолан Владо	Ластва Грбаљска		50	
290.	Чолић Јосип	Ластва Грбаљска			Малтерисање -2 дневнице
291.	Шканата Мирко	Тиват			Радио токарске радове
292.	Шуковић Стево	Будва			
293.	Шумар Ђуро	Побори		15	
294.	Шумар Драган	Ластва Грбаљска	100		5 радних дана на акцијама
295.	Шумар Љубо	Ластва Грбаљска	80		
296.	Шумар Саво	Ластва Грбаљска	80	100	
297.	Шумар Мило	Ластва Грбаљска			10 радних дана на акцијама
298.	Шурбатовић Бато	Ластва Грбаљска			50 цаква цемента
299.	"ИГМ" Рачица дир. Самаринћ	Тиват			ангажовање буџомера на крчењу пута, проширењу и финирању на читавој дјоници
300.	Баук Иво	Тиват		100	
301.	Вучетић Предраг	Ластва Грбаљска		100	

САДРЖАЈ

1. Предговор	1
2. Ластва Грбаљска кроз вријеме	2
3. Опис и историјат цркве	9
4. Појам и значај обнове храма Св. Спас у оквиру СПЦ	12
5. Предање градње	16
6. Захвалница	18
7. Правилник храма СПЦ Св. Спас	20
8. Списак братстава у Ластви Грбаљској	24
9. Фотографије и приложници	

У трајно власништво својој СПЦ "Св. Илија" пија
основа предстојој а његовом свеснишавану и његове СПЦ
"Св. Спс" ^{дс}
Св. Спс. Дазнесење Свјетодне дана 10.08.2002г.

Одбор за обнову храма "Св. Спс"

Ласица Грбавска, 10.08.2002г.